

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

Extravagantes Seu Constitutiones Viginti, À Joanne Papa XXII. Editæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

frustratorias repellendo, partium, advocatorum, & procuratorum contentiones & jurgia, testiumque superfluum multitudinem refragando. Non sic tamen iudex litem abbreviet, quin probationes necessariae, & defensiones legitimae admittantur. Citationem vero, ac praestationem iuramenti de calumnia vel malitia, si ve de veritate dicenda, ne veritas occultetur, per commissionem huiusmodi intelligimus non excludi. Verum quia iuxta petitionis formam pronuntiatio sequi debet, pro partis agentis, & etiam rei, si quid petere voluerit, est in ipso litis exordio petitio facienda, si ve scriptis, si ve verbo: actis tamen continuo (ut super quibus positiones & articuli formari debeant, possit haberi plenior certitudo, & ut fiat definitio clarior) inferenda. Et quia positiones ad faciliorem expeditionem litem, propter partium confessiones, & articulos ad clariorem probationem usus longaevis in causis admittit: Nos usum huiusmodi observari volentes, statuimus, ut iudex sic deputatus à nobis (nisi aliud de partium voluntate procedat) ad dandum simul utriusque terminum dare possit, & ad exhibendum omnia acta & munimenta, quibus partes uti volunt in causa post dationem articulozum diem certam, quandocunque sibi vi-

debitur, valeat assignare: eo salvo, quod ubi certitudinem fieri contingeret, pro testibus producendis possit etiam instrumenta produci, assignatione huiusmodi non obstante. Interrogabit etiam partes, si ve ad eorum instantiam, si ve ex officio ubicunque hoc requiritur, sententiam vero definitivam (citatis ad id, licet non peremptorie partibus) in scriptis, & (prout magis sibi placuerit) stans vel sedens proferat: etiam (si ei videbitur) conclusione non facta, prout a experientia, & probatione, & aliis actibus in causa fuerint factum. Quae omnia etiam in illis casibus, in quibus per aliam constitutionem nostram, vel alias procedi potest simpliciter & de plano, ac sine strepitu & figura iudicii, volumus observari. Si tamen in praemissis casibus sollemnis ordo iudicarius in toto vel in parte non contradicentibus partibus observetur, non erit processus propter hoc irritus, nec etiam irritandus. Data Avinionis XIII. Cal. Decembr. Pontificatus nostri

Anno 2.

a In antiquioribus etiam impressis consuevit legitur, ita post ex petitione & probatu & abis, &c.

Clementina constitutiones accurate castigatae, cum summaris admodum familiaribus finiuntur.

EXTRAVAGANTES SEU CONSTITUTIONES VIGINTI, A' JOANNE PAPA XXII. EDITÆ.

DE ELECTIONE ET ELECTI POTESTATE.

TITULUS I.

CAPIT. I.

Electi, qui pro suorum electionum negotio ad curiam venire tenentur, etiam solvacantur, non tenentur de necessitate in ipsa curia moram trahere: & licet alibi morantur, nullum eis praedictum generatur. facit Clem. Ne Rom. §. fin. eod. tit.

AD Onus Apostolicæ servitutis superna dispositione vocati, ambiguitates, ex quibus possent ecclesiis damnosa provenire dispendia, tollere cupientes, de potestate plenitudine, ac statum nostrorum consilio ordinamus, quod quibuscunque electis qui ad sedem Apostolicam venire vel mittere tenebantur, ac ipsorum electionum instructoribus, qui in veniendo ad sedem ipsam, & se presentando ipsa sede vacante vel non vacante servaverunt tempora à canonibus instituta (dummodo praesentialiter adsum in civitate Lugdun. vel fuerint Avinione in Calendis Octobris) ubicunque sede vacante moram traxerint, nullum ipsis, seu eorum juri praedictum ex mora interim facta ubilibet generetur: sed eorum jura circa electiones huiusmodi hoc non obstante,

perinde serventur illæ, ac si apud sedem Apostolicam moram traxissent. Non obstantibus nostrorum constitutionibus quibuscunque: quibus tamen quoad alia nullum volumus praedictum generari. Nulli ergo, &c. nostræ ordinationis infringere, &c. Datum Lugduni VIII. Idus Septemb. Anno 1.

CAP. II.

Beneficio vacante, cuius fructus ad certum tempus debentur alicui annata habenti, vel alii, qualiter debeant fructus ipsi deinde inter ipsam annata habentem, & beneficiarium: & decessum facta, cuius sit electio, hoc declaratur constitutum. Et pariter, quod sub tit. de rescript. vel de sed. va. vel de eccl. benef. vel de vacatione significat.

Si vicepti regimini nos cura sollicitat, ut quæ in ecclesiis non absque dispendio ministrorum, & cultus detrimantur,

detrimto divini servati viderimus, per appositionem congrui moderaminis in melius reformemus. Cum itaque in nonnullis ecclesiis observetur, & longis retrò temporibus fuerit observatum, quòd fructus primi vel secundi, ac alterius cuiuscumque sequentis anni beneficiorum vacantium in eisdem defuncto, vel fabricæ, aut ecclesiis, vel personis habentibus annalia, de consuetudine, privilegio vel statuto applicantur in totum: ita quòd illi, qui huiusmodi beneficia canonicè obtinent, & ad quos alias de iure fructus ipsi spectare deberent, nihil inde percipiunt: unde illud inconueniens sequitur, quòd commodè nequeunt ad impendendam servitium debitum residere in ecclesiis, in quibus beneficiati existunt. Nos a de illo super his remediis providere volentes, per quòd hi & illi in fructuum prædictorum perceptione participent, & ecclesiæ debitis servitiis non fraudentur: præsentis decreto statuumus de futurum nostrorum consilio, quòd illi, qui fructus prædictos sibi b hæctenus integre vendicabant, ex privilegio, consuetudine vel statuto, nihil exinde ultra summam, pro qua unumquodque beneficiorum ipsorum consuevit in solutione decimæ taxari, prætextu cuiusvis privilegii, consuetudinis, vel statuti quovis modo percipiant, sed ipsius summæ perceptione duntaxat sint omninò contenti, totali residuo prædicta obtinentibus beneficia remanentia: nisi forsitan illi, qui fructus eisdem soliti fuerant (ut præfertur) cum integritate percipere, pro se mallet ipsam habere residuum, & obtinentibus ipsa beneficia summam dimittere memoratam: quo casu percipiendi quòd maluerint illis relinquimus optionem: sic, quòd intra decem dies, postquàm seiverint beneficia ipsa vacare, si quibz annalia e ipsa debentur ex privilegio, consuetudine, vel statuto, vel ipsorum annuum d collectores, quam partem habere voluerint, an scilicet decimæ taxationem, vel illa dimissa residuum, nulla subbatione præmissa eligere teneantur. Quam electionem, si intra dictos decem dies non fecerint (ut dictum est) extunc ad eum, cuius est beneficium, huius optio vel electio transeat ipso iure. Et hoc in ecclesiis & partibus illis, in quibus beneficia majora, & alia quæ ad solutionem decimæ sunt taxata, volumus observari: in illis verò ecclesiis & partibus, in quibus decimarum taxatio non est facta, servetur quòd fructus & obventiones beneficiorum tunc vacantium, quòd e, decimam solvere consuevit, per medium dividantur: quorum medietatem habeat is cui annuum f per alterum de prædictis modis perceptio est concessa. Reliquam verò medietatem percipiat ille, cui beneficium est concessum, pro sustentatione sua, & aliis ecclesiæ oneribus supportandis. Quòd si alter de prædictis præfata medietate noluerit esse contentus, altero contentari volente, pars nolentis transeat ad volentem g: & volens fructus & obventiones illius beneficiorum percipiat universos, eidem beneficio congruè faciens deserviri, ac eius supportans onera consueta. Et si quicquam aliquis prædictorum ultra præmissa perceperit, illudque his, ad quos pertinebit intra mensem non restituerit cum effectu: corpso si Episcopus vel superior prælatus fuerit, à pontificalibus & ingressu ecclesiæ sit suspensus. Si autem capitulum, universitas, vel collegium, interdictò se noverint (donec prædicta cum integritate restituerint) subiacere. Si verò aliqua singularis persona ecclesiastica vel mundana id fecerit, excommunicationis incurrat sententiam ipso facto, à qua sine restitutione præmissa, præterquam in mortis articulo minimè absolvatur: Non obstantibus qui-

buscunque privilegii vel indulgentiis, aut contrariis consuetudinibus & statutis, iuramento a, confirmatione sedis Apostolicæ, aut alia quacumque firmitate vallatis, quæ omnia, quoad hoc, auctoritate Apostolica revocamus, & nullius deinceps esse volumus firmitatis. Nulli ergo, &c. nostræ constitutionis, revocationis, cassationis, irritationis & voluntatis, &c.

DE MAIORITATE ET OBE-
DIENTIA.

TITVLVS II.

CAP. VNIC.

Quia multi assumentes dominium, & se creati facebant potestates & capitaneos in comitatu Sabina, & aliis locis hie nominatis, qui sunt de patrimonio ecclesiæ Romana: inhietur ne tales de cetero assumantur, neg, illi tanquam talibus obediant: & quòd nullus huiusmodi præminentiam sibi audeat adscribere sine speciali licentia sedis Apostolicæ. Et si sint aliqua civitates, que habeant ius eligendi tales capitaneos per sedem Apostolicam confirmandos, vetat Papa, quòd ante confirmationem debitam nulli eis tanquam talibus præstetur obedientia.

Ecclesiæ Romanæ suorumque fidelium dispensandis dissimulare non possumus, quin postquam nobis cognita fuerint, adversus ea opportunis remediis occurramus. Attendentes igitur gravia nocumenta, quæ nonnullis civitatibus, terris, castris, intra patrimonium beati Petri in Tuscia, comitatum Sabina, & terram Anopolphorum constitutis, eidem ecclesiæ Romanæ subiectis, & personis singularibus eorundem, ex diversorum tam nobilium, quam etiam aliorum usurpato regimine provenerunt, & volentes super hoc in posterum eorum dispensandis præcavere: Omnibus & singulis comitatibus, seu universitatibus, & singulis personis civitatum, terrarum, castrorum, & locorum intra patrimonium, comitatum & terram prædictos constitutis, in quibus videlicet nobis, seu quibusvis officialibus nostris, ius b competit deputandi vel instituendi potestates, capitaneos, dominos vel rectores aut officiales quoslibet alios, ne ipsi potestatem, capitaneum, dominum, rectorem vel defensorem, seu quemcumque alium officialem, quocumque nomine censeatur, in civitatibus, castris, terris & locis prædictis, aut eorum aliquo eligere, assumere, vocare vel recipere, retinere aut iam electo vel assumpto, vocato seu recepto, tanquam potestati seu capitaneo, rectori seu defensori vel officiali obedire quoquo modo præsumant: nevé taliter electus, assumptus, receptus seu vocatus, huiusmodi potestatis, capitaneatus, domini vel rectoris, seu defensoris, aut quocumque aliud cuiusvis nominis officium recipere, acceptare, assumere vel gerere (nisi de nostra & Apostolicæ sedis licentia speciali) quomodolibet audeat, sed assumptum omninò dimittat. Vbi verò ad communitates seu universitates, & singulares personas civitatum, terrarum, castrorum, & locorum prædictorum, vel eorum aliquem ius competit eligendi potestatem, capitaneum, dominum, vel rectorem seu officialem quemlibet alium, qui per nos seu quosvis officiales nostros debeat aut consueverit confirmari, ne ante debitam confirmationem obtentam ipsæ, vel earum aliquæ sic electo, tanquam potestati seu capitaneo, rectori vel defensori seu officiali, in quibusvis obediant, nevé taliter electus quousque confirmationem habuerit (ut præfertur) huiusmodi potestatis, capitaneatus, domini vel rectoris, seu defensoris, aut

a Vide l. fundo. C. de omni agro deserv. lib. 11. b al. ibi. c al. annalia. d al. annuum. e al. quos. f al. annuum. g. Vide l. si totam. ff. de acqui. lit. l. h. scriptura. §. ff. de condi. & dem. Font.

a Vide cum non debeat. de electio. lib. 6. & in verbo. pacia. Clem. dudum. de sepul. b Vide Constant. 26. dist. & 27. q. 8. coram. venor. de cleric. conju. c. ex parte. in autem. quomodo oportet. Episc. soli. in prin.

enjusvis alterius nominis officio se immiscere, vel illud gerere aut exercere quovis modo praesumat, auctoritate Apostolica districtius inhibemus. Decernentes extunc irritum & inane, quicquid contra huiusmodi inhibitionis tenorem contigerit attentari. Nulli ergo, &c. nostra inhibitionis & constitutionis infringere. Datum Avinionae nonas Augusti, Anno 1.

DE PRÆBENDIS ET DIGNITATIBUS. TITVLVS III. CAP. 4.

Tempore huius cap. obtinentes plures dignitates, personatus, vel beneficia curam animarum habentia ex dispensatione, virtute illius non poterunt retinere, nisi unum: & reliqua tenebuntur resignare verbaliter & realiter coram ordinario sub testimonio publico iura mentem a tempore notitia huius ea nisi fuissent Cardinales, aut Regum filii. Illi autem, qui plura talia sine dispensatione obtinebant, poterunt ultimum retinere, reliqua forma praescripta & sub eodem tempore resignari. Qui vero deinceps tale habuerit beneficium, si cum illo secundum formam receperit, quamprimum illius possessionem habuerit, vel per eum fecerit quo minus habeat, primum quo est ipso iure privatus, modo praedictis resignare tenetur: alias utrumque perdit, & inhabilis fit ad sacros ordines suscipiendos, & ad quocumque beneficium habendum. Tandem, qui dicuntur ordinarii, quantum ad praemissa, & quae sunt beneficia curam animarum habentia, hic manifestatur, h. h. hac extravagans, quae est irritabilis, & multum praescribitur, & graviter obligat, quam ea, de multa. eod. tit. in antiqui patet ad oculum.

Execrabilis quorundam tam religiosorum, quam secularium ambitio, quae semper plus ambiens eo magis sit insatiabilis, quo sibi amplius indulgetur, & improbitas importuna petentium a nobis & praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus, non tam obtinuisse, quam extorsisse plerumque noscuntur, quod unus interduum etiam ad unum beneficium ecclesiasticum minus idoneus, in diversis ecclesiis, nedum vicinis, sed etiam ab invicem longe distantibus, imò nonnunquam in diversorum regnorum partibus situatis, duas aut tres, aut plures dignitates, personatus, officia seu prioratus, aut diversa ecclesiastica beneficia curam animarum habentia possit dispensative (cum alias non liceret de iure communi) recipere, & simul licite retinere. Unde inter caetera inconvenientia, subscripta sequuntur, quod videlicet interdum unus, qui unicuique, quamvis modicum vix officium impleat sufficienter, plurimorum sibi vindicet stipendia, quae multis literatis viris vitae puritate ac testimonio bonae fame pollutibus, qui mendicant, possent abunde sufficere, aequa distributione collata, habentibus ipsa paratur vagandi materia, divinus cultus minuitur, hospitalitas in ipsis beneficiis debita non servatur. Et dum non sunt sui in unaquaque regione rectores, ecclesiarum detrahatur commoditas & honori, quae carentes defensorum auxilio in iuribus suis, & libertatibus multipliciter collabuntur, & ruinis parent aedificia nobilia, quae magnificentia extruxerat decessorum: & quod a marius est dolendum) animarum cura negligitur, & vitiorum semibus fomentum periculosè praebet. Nos itaque tot malis tantisque discrimenibus occurrere cupientes, omnes & singulas dispensationes super receptione aut retentione plurius dignitatum, personatum, officiorum, prioratum aut beneficiorum, quibus cura animarum sit annexa, sub quacunque forma, vel expressione verborum a nobis, vel praedictis praedecessoribus cuicunque persona concessas (Cardinalibus tamen sanctae Romanae ecclesiae, qui circa nos universali ecclesiae serviendo, singularum ecclesiarum commoditatibus se impendunt, ac Regum filii,

qui propter sublimitatem eorum ac generis claritatem, sunt prioribus prerogativa gratiae atollendi, duntaxat exceptis) deliberatione super hoc cum fratribus nostris habita diligenti, de ipsorum consilio, & ex certa scientia nostra, in forma subscripta duximus saliter moderandas, quod per moderamen nostrum effectuatam circa tales personas talium beneficiorum multitudinem retinere: ipsique imperantes fructu dispensationum huiusmodi totaliter non frustrentur. Statuimus itaque & de factum ipsorum consilio ordinamus, quod obtinentes nunc ex dispensatione legitima plura huiusmodi dignitatum, personatum, officiorum aut personatum seu beneficiorum, quae alias absque dispensatione obtinere nequibant, unum tantum ex dignitatibus, personatibus, officiis, prioratibus, ecclesiis vel beneficiis huiusmodi, quibus cura inminet animarum, cum dignitate, personatu vel officio, prioratu, ecclesia, vel beneficio sine cura, quod habere maluerit, praeterea dispensationis sufficientis circa id eisdem indulget, possit licite retinere. Quae tamen teneantur eligere intra mensem numerandum a tempore notitiae constitutionis: caeteris beneficiis cum cura vel sine cura, quae plus dispensationis praetextu tenebant, & quae saltem non poterant de iure absque dispensatione licite retinere, quae non extant vacare decernimus, eorum ordinario sub testimonio publico intra idem tempus verbaliter & realiter cum effectu dimissis: absque eo quod ad fila nomen sine nova collatione ab eo qui facere poterit facta reddat, aut eorum administrationi se immiscere praesumat. Alioquin tam his, quam aliis omnibus beneficiis quae videntur huiusmodi nostri moderaminis retinere poterant (si praefertur) sint ipso iure privati, & proliis inhabiles in similia beneficia obtinenda. Per hoc autem iis, qui dignitates, personatus, officia, vel alia beneficia, curam animarum habentia ex dispensatione, quae ius & iuriam, iura nostram moderationem praescripserunt, obtinent, & ad similia beneficia nostrarum, vel alias eorundem praedecessorum auctoritate literarum expectant, cum quibus illa cum vacaverint recipere, & una cum obtinenti licite valeant dispensari, nolumus derogari, nec cum vacabunt, intra dicti temporis spacium possit recipere, & dimissis aliis recipere in forma praescripta, si licite retinere: poenas similes incursant, si huiusmodi contra preceptum fuerint sanctioni. Porro, qui quocumque modo illicite avarae cupiditatis vitium execrati, quod praescripta talia beneficia simul absque dispensatione committere praesumunt: Nos de illis praesens auctoritate limitamus, ut omnia & singula beneficia sic decessoribus retinendo, quod ultimo receperant, dimittant, & ex collatione canonica, competat ius eorum, nec tempus, ut praescribitur, limitatum, verbo & facto a beneficiis eorum ordinario sub testimonio similiter publice dimittere teneantur. Quod si non fecerint, etiam illo sint ipso iure privati, in quo ius eis alias competebat, & inhabiles penitus ad quacunque obtinenda ecclesiastica beneficia censentur. Qui vero deinceps receperint plura beneficia, vel personatum, seu officium, aut aliud beneficium, animarum curam habens annexam, si antea simile beneficium obtinebant, illud (quo ipso iure, postquam secundum possessionem habuerint, vel per eos omni modo & fraude cessantibus, quo minus habeant, licite privati noscuntur) absque mora dispensatio in ordinariis manibus dimittere debeant pari modo: Alioquin extunc sint ipso iure secundo privati, & nullum ad sacros suscipiendos ordines, quin etiam ad habendum

a Absolvantur. b Nos, rex pro factis faciente monitionem de beneficiis, qua iure obtinentur: nato in tali reventur beneficium dispensative retento, per text. hic finit. quod iur.

quodcumque beneficium ecclesiasticum inhabiles reputentur. Quæ omnia & singula beneficia vacatura (ut præmittitur) vel dimissa nostræ & sedis Apostolicæ dispositioni de ipsorum stratum consilio reservamus: Inhabentes, ne quis præter Romanum Pontificem, quocumque sit super hoc auctoritate munitus, de hujusmodi beneficiis disponere, vel circa illa per viam permutationis, vel aliâ innovare quoquo modo præsumat. Nos enim, si secus actum seu attentatum fuerit, irritum decernimus & inane. Cæterum ordinarios intelligimus in casibus superscriptis Episcopos, in quorum civitatibus vel diocæsibus consistunt beneficia, seu aliquod eorum, quæ debent secundam præmissa dimitti, aut ipsi, qui ea debent dimittere, commorantur, vel ecclesiis cathedralibus vacantibus, capitula eardem: & hi de beneficiis tam dimissis, quam (ut præmittitur) perditis, nos, vel Apostolicam sedem certificare studeant, quamprimum commodè poterunt indilate, ut de illis salubriter disponere valeamus. Quantum autem ad modificationem attinet antè factam, illa duntaxat, necnon alia beneficia ecclesiastica, quocumque nomine nuncupentur, curam animarum habere censimus, quæ parochias habent, in quibus est animarum cura, non per vicarios perpetuos, sed per rectores aut ministros beneficiorum ipsorum vel illorum temporales vicarios exercenda: necnon & illa quorum ministris ratione beneficiorum hujusmodi competit visitare, inquirere, procuraciones recipere, suspendere, excommunicare, seu ab excommunicationis & suspensionis sententiis absolvere de consuetudine vel de jure: iuribus aliis de animarum cura loquentibus in suo robore, quoad cætera, permanentibus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ moderationis, statutorum, constitutionum, reservationis, inhibitionis, & voluntatum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incutiturum. Datum Avinioni 13. Cal. Decembri. Anno 2.

DE CONCESSIONE PRÆBENDÆ, ET EC-
CLESIAE NON VACANTIS.
TITVLVS IV.
CAP. I.

Executores gratiarum, & iudices causarum à sede Apostolica depulsi in diocæsibus iam divisâ procedere possunt, sicut ante divisionem poterant. Et congrue ponitur sub hoc titulo, cum loquitur de executoribus, de quibus frequens mentio habetur in tit. de concessione præbendæ, & patet in ca. Executor. ca. si capitula. & cap. si sibi. hi potuissent sibi sub tit. de rescriptis vel de off. deleg. vel de paroch.

Sedes Apostolica in suis actibus veritatem sequens, lucem amans, libenter evitat nodosa ambiguitatis involutum, illamque sibi semper in suis ordinationibus reservare cautelam intendit, ut de illis ita proveniat commodum, quod alius non imminuat detrimentum.

Sane pridem ad divini cultus augmentum, & ad salutem populi, quem in nonnullis civitatibus ac diocæsibus sic multiplicavit altissimus, quod in eorum singulis singulorum vultus nequibat (ut eum decet) unicus pastor inspicere, aut alias partes boni pastoris implere, salubriter intendentes, in ipsis diocæsibus, quarum nonnullas in duas, & aliquas in plures diocæses duximus dividendas, certas civitates, & ecclesias creximus cathedrales, quarum singulis proprias, distinctas & li-

mitatas diocæsibus iustissimè assignari. Verum quia plures ante ordinationem seu divisionem nostram hujusmodi tam à nobis, quam à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, Apostolicas obtinuerunt literas super beneficiis ecclesiasticis in ipsis tunc integris diocæsibus vacaturis: quarum nonnullæ restant adhuc executioni mandanda. Nos amovere volentes cujusvis dubitationis scrupulum, qui circa executionem gratiarum super hujusmodi beneficiis concessarum possent forsan incidere, & providè considerantes attentius, quod per ordinationem seu divisionem nostram prædictam us ad rem expectantibus dicta beneficia antea competens ex ratione mutari non debet, quin adeo efficax in divisis diocæsibus maneat, sicut prius erat: auctoritate præsentium declaramus, quod omnes & singulæ gratiæ super beneficiis vacaturis ante divisionem hujusmodi in ipsis quondam integris diocæsibus à nobis, vel prædictis prædecessoribus personis quibuscunque concessæ, tam in ipsis nunc divisâ, quam in aliis diocæsibus decisis ab illis, eisdem modo & forma possint suo ordine & per executores indatos, & alios, ad quos id pertinebit, ad debitam executionem adduci, quibus ante divisiones sæpefactas poterant & debebant. Idem etiam declaramus, quoad literas Apostolicas iustitiam continentes: ut videlicet iudices dati per illas in causis quarumlibet existant, quantum de hujusmodi diocæsibus divisâ perfurum, possint juxta earum tenorem providè procedere, ac si dictæ diocæsibus, de quibus mentio in literis eisdem habetur, integræ remansissent. Nulli, &c.

CAP. II.

Nullus impediatur capitula, Archidiaconus, & alias personas in iuribus, quæ sibi competebant in ecclesiis integris, quoniam illis jura percipiunt post divisionem ipsarum, sicut ante facta erant percipere: quoniam in beneficiis divisâ habet quis eadem jura quæ habebat in integris: Et hoc cap. sub hoc tit. fuit positum, quoniam declaratur procedens, ut elare patet. Concord. cap. quia monasterium, de relig. dom. in antiquis.

Ad Apostolicarum nostrarum pervenit auditum, quod aliquarum ecclesiarum per nos ab aliis ecclesiis ex certis causis, quæ ad hoc nostrum animum induxerunt, auctoritate Apostolica divisarum, prælati & subditi, capitulis, Archidiaconis, & aliis personis ecclesiarum, à quibus supradictæ ecclesiæ sunt divisæ, multipliciter injurari præsumunt, non permittentes eos uti jurisdictionibus & iuribus suis, sicut ante divisionem hujusmodi utebantur. Quis igitur intentionis nostræ non existit, nec existit, per divisionem episcopatarum ecclesiarum, à quibus divisiones factæ sunt, capitulis, Archidiaconis, vel aliis personis vel aliquatenus derogare, nisi quatenus in divisionum hujusmodi literis Apostolicis continetur expressè: Nos præsentis auctoritate statui universis prælati, capitulis, & aliis quibuscunque personis ecclesiasticis ecclesiarum decisarum, & in cathedrales ecclesias per nos auctoritate Apostolica erectarum præcipimus, & mandamus, ne capitula, Archidiaconos, & alios personatus, vel dignitates, officia seu beneficia in prædictis primariis ecclesiis obtinentes, quo minus visitationes exerceant, procuraciones recipiant, jurisdictiones, & jura archidiaconalia, & alia bona obtineant in prædictis decisis diocæsibus, sicut ante divisionem hujusmodi obtinebant, nisi quantum in divisionum hujusmodi literis Apostolicis caveatur expressè, impediatur quoquo modo, quousque per sedem Apostolicam aliud fuerit ordinatum. Si enim aliqui contra præsentis præceptum agere vel facere præsumpserint, nos præsumptores tales digna curabimus animadversione punire. Nulli, &c. nostrum

a Hæc extraximus habetur inter communes sub tit. de officio deleg. cum gloss. Guilelmi de Monteladun.

a Ad hæc vide gloss. in tit. de defen. errot. & quæritur. c. 3. ff. de clav. Cantinulam in loco ab ordine. Intel. Nicol. Ever.

præcepti, & mandati infringere, &c. Datum Avinioni 5. Cal. Octobris, Annos.

NE SEDE VACANTE ALIQUID
INNOVETUR.
TITVLVS V.
CAP. VNIC.

Vacante sede imperiali, cum iurisdicção ad Papam devolvitur, sub pena excommunicationis hic prohibetur, quod nullus tunc nomen vicarii, Imperatoris, vel alterius cuiuscunque officii retineat, assumat, vel resumat, nullusq; ei obediat, vel auxilium præbeat: alia excommunicatio in personas, & interdictum in terras (nisi intra duos menses resipuerint) præferatur. Tandem modus huius processus publicandi exprimitur. b. d.

Si fratrum & Coepiscoporum nostrorum, & aliorum quorumlibet iura illibata servari, & ab omni fore dispendio diminutionis extranea cupimus, & ad illud libenter nostræ sollicitudinis studium adhibemus: multo fortius equidem pro nostris & Romanæ ecclesiæ sponse nostræ iuribus & honoribus conservandis ex adjuncto nobis officii debito Apostolicæ provisionis partes tenemur impendere, ne temporibus nostris usurpationis injuriam subeam, aut detrimentum cuiusvis derogationis incurram. Sanè in nostram & fratrum nostrorum deductum est (sana divulgante) notitiam, quod licet de iure sit liquidum, & ab olim fuerit inconculsè servatum, quod vacante Imperio, sicut & nunc per obitum quondam Henrici Romanorum Imperatoris vacasse dinoscitur, quum in illo ad secularem iudicem nequeat haberi recursus, ad summum Pontificem, cui in persona beati Petri terreni simul & celestis Imperii iura Deus ipse commisit, Imperii prædicti iurisdicção, regimen & dispostio devolvuntur, & ea ipse (durante ipsius vacatione Imperii) persè, vel alium, seu alios exercuisse noscitur in Imperio memorato. nonnulli tamen in Italia partibus potestatis & dignitatis fastigium illicite ambientes, in nostram & Romanæ sanctæ matris ecclesiæ (quantum in eis est) præiudicium evidens, ac diminutionem honoris & juris, vicariatus seu alterius cuiuscunque nomen officii, quod ipso Imperatore vivente ex ipsius commissione gererebant in certis terris, territoris sive locis, post decessum ipsius, absque nostra, vel Apostolicæ sed. perita vel obtenta licentia, retinere sibi, & nonnulli etiam de novo assumere, quod non gesserant, aut gestum antea posteaq; dimissum resumere temerariis ausibus præsumperunt, quo vel quibus adhuc non venentur abuti, & sub eius vel eorum colore multa facere & fecisse noscuntur, quæ in nostram, & ecclesiæ prædictæ injuriam aperte redundant, non abhorrentes per id variis involvi criminibus, nec divinæ majestatis formidantes offensam. Quia igitur error, cui non resistitur, approbati videtur, & latum pandit delinquentibus sinum, qui eorum perveris conatibus non resistit: Nos volentes nostris & ecclesiæ sponse nostræ iuribus & honoribus in hac parte prospicere, & malis ac scandalis, quæ ex retentione, assumptione, seu resumptione huiusmodi orta sunt hætenus, & quæ periculose possent in antea suboriri, celeriter obviare, necnon periculis animarum, huiusmodi retinentium, assumptionum seu resumptionum nomina, & eis abutentium (ut præfertur) salubriter occurrere cupientes, præsentium auctoritate monemus sub excommunicationis pena omnes & singulos cuiuscunque status, præminentia, dignitatis, aut conditionis existant, etiam si patriarchali, vel quavis alia superiori sive episcopali, vel regia, seu alia quacunq; præfulgeant dignitate, qui post vacationem Imperii absque nostra, vel sedis prædictæ licentia huiusmodi vicarii seu cuiusvis alterius officii nomen ubilibet retineant, assumpserunt, seu resumpserunt & retinent: &

qui assument, vel resumunt fortassis in posterum, & talis donationis pallio abuti sunt, & abutuntur, vel etiam abutentur potestate, vel iurisdicçãoe quacunq; seu exercitio publicè vel occultè, quatenus de eorum etiam à denominatione huiusmodi, seu cuiuscunque assumptione, resumptione ac retentione prædictis, non non usu, potestate, & exercitio supradictis prolixè abutent, & omnino desistant. Insuper in super sub pena prædicta omnibus & singulis Patriarchis, prælatis, & etiam aliis superioribus ac regibus, civitatibus, comitatibus, universitatibus, capitaneis, potestatibus, rectoribus, comitibus, vicecomitibus, baronibus, & aliis omnibus cuiuscunque sint dignitatis, conditionis aut dignitatis prædictæ huiusmodi nomen, seu aliud quodlibet in eodem Imperio retinentes (ut præfertur) aut assumentes, vel eorum aliqui sub denominatione, vel titulo huiusmodi nominum, seu procuratorum, commissariorum, iudices, aut vices eorum gerentes, quocunque colore, modo, recipiant, vel admittant, nec ut vicarii seu vicarii aut officialibus Imperii pareant vel intendant, aut patri vel intendi faciant, vel permittant, nec in his eis vel ei quomodolibet præsentem auxilium, consilium, vel favorem. Alioquin in omnes & singulos Patriarchas, prælatos, & superiores & inferiores, Reges & caeteros, denominationem prædictam (ut præmissum est) retinentes, assumentes, seu resumunt, ac illis præsertim exerceant quacunq; officia, potestates seu iurisdicções, & recipientes eos, ut vicarios, vel officiales Imperii, aut commissarios eorum, ut talium, & in parentes seu obediens eis, ut talibus, aut præstantes in hoc sibi consilium, auxilium, vel favorem, nisi intra duorum mensium spacium à die data præsentium numerandum penitus resipuerint, vel se licentia sedis Apostolicæ super hoc ostenderit communitos, excommunicationis in singulares personas, & in terras & loca ipsorum, & quibus communitas, universitates, civitates, aut villas, nec prædicti sententias de fratrum nostrorum consilio publicè promulgamus. Contra eos nihilominus spiritaliter & temporaliter gravius processuri, prout in obediens eorum exegerit, qualitas facti fuerint, & videmus expedire. Et ut quibuslibet patendi talibus tollatur officio, omnes & singulos, qui huiusmodi vicariatus nomen retinentibus, assumentibus seu resumuntibus iuramento fidelitatis tenentur adstricti, à iuramento huiusmodi quantum ad hoc, de potestatis plenitudine abdicantes auctoritate Apostolica firmiter inhibemus, ne talibus, ut vicariis vel officialibus Imperii, officios, pareant vel intendant. Et insuper omnes iuramentorum, obligationes, confederationes, & collegationes à quibuscunque super hoc quomodolibet iuramentis vel quacunq; firmitate vallatas, omnino dissolvimus, vitibus vacuamus, irritamus, & quatenus de facto processerint, revocamus. Ac huiusmodi, & quibus alia iuramenta quibuslibet super his præstita, per nos vel in prædictis nostris, & ecclesiæ nostræ prædictæ iuribus derogari, præsertim cum iuramentum vinculum iniquitatis esse non debeat, relaxamus. Ceterum ut huiusmodi processus verius ad communem processum coartiam deducatur, chartas seu membranas processuum retinentes eundem, in ecclesia Avinionensi appensè vel affigi octis seu superliminibus faciemus, quæ processum ipsum suo quasi sonoro præconio, & patenti iudicio publicabunt: Ita quod omnes & singuli, quos processus ipse contingit, & contingere potest, nullam potestatem sint excusationem prætere, quod ad eos talis processus non pervenerit, vel quod ignoraverint eundem, cum non sit verisimile remanere quoad ipsos incognitum vel occultum, quod tam patenter omnibus publicatur. Datum Avin. in domo episcopali, pridie Calendas April. Anno r.

DE VOTO, ET VOTI REDEMPTIONE. TITVLVS VI.

Votum per susceptionem sacri ordinis solemnizatum, licet impediat matrimonium sequens, non tamen procedens: etiamsi nondum esset per carnem copulam consummatum. Et durante matrimonio, etiam nondum consummato, nullus presumat accipere aliquem de sacri ordinis: quod si fecerit, dissoluto etiam matrimonio; nec in illo ministrare, nec ad superiores ascendere poterit: nisi aliquam de religionibus approbati ingredatur, & eju regulam expresse, vel tacite profiteatur. Est autem talis conjugatus sic ordinatus per diocesana monendus, ut religionem ingredatur, si matrimonium nondum est consummatum: quod si renuerit, & uxor in fuerit, compellitur per excommunicationem ad matrimonii consummationem. hoc dicit. Et est casus notabilis, & qui fatu effert non posset.

CAP. VNIC.

Antiqua concenterationi finem cupientes imponere, ac animarum periculis inde provenientius salubriter providere, de fratrum nostrorum consilio presentem declaramus edicto, quod licet votum solemnizatum per sacri susceptionem ordinis, quantum ad impediendum matrimonium contrahendum, ac ad dirimendum, si post contractum fuerit, secundum statuta canonum sit ellicax reputandum: ad dissolvendum tamen prius contractum, etiam si per carnem copulam non fuerit consummatum, quibus nec iure divino, nec per sacrosanctos canones hoc statutum invalidum est censendum: auctoritate Apostolica districtius inhiibentes, ne quipiam durante matrimonio, nondum etiam consummato, aliquem de sacri ordinibus presumat suscipere, nisi prout sacris canonibus noverit convenire. Quod si fecerit a quoquam forsitan attentatum fuerit, ordinamus, quod nec matrimonio soluto in sic suscepto ordine ministrare, nec ad superiores ordines provehi, nec ad aliquod beneficium vel officium ecclesiasticum valeat promoveri. Nisi aliquam de religionibus approbatis (quarum professio ad castitatis custodiam, & abdicationem temporalium, & sui superioris obedientiam suos professores attingat) ipsam canonicè contigerit ingredi, ac eju regulam expresse vel tacite profiteri: quo casu diocesanus super pramissis, & singulis pramissorum cum eo dispensare valeat, nisi sit aliud canonicum, quod obstat. Ad ingressum huiusmodi sic ordinatum (si matrimonium consummatum non fuerit) per diocesanaum instanter moneri precipimus, & induci: quod si forsitan renuerit adimplere, ipsam (si sponsa ejus in fuerit) per censuram ecclesiasticam compellendum decernimus contractum matrimonium consummare. Nulli, &c. nostram declarationis, inhibitionis, ordinationis, precepti, & constitutionis infringere. Datum Avinionis Calend. Decemb. Anno septimo.

DE RELIGIOSIS DOMIBVS. TITVLVS VII.

Secta & religio fratricellorum, sive beguinarum, qui se dicebant de tertio ordine beati Francisci, cassatur: quoniam inter ceteros errores ecclesiastica sacramenta dispicebant. Et sub pena excommunicationis omnibus inungitur, ut nulli de cetero talem ritum assument: & ne Episcopi ipsum concedere presument. Vide cas. sin. cod. tit. in antiq. & c. eod. tit. l. 6.

CAP. VNICVM.

Sancita a Romana atque universalis ecclesia, cui auctore Domino, licet immeriti, praxidemus, sicut religiosa & pia vota benigno favore prosequitur.

a De Beguinarum secta & erroribus, vide Guidonem Carmelitam in summa de heresibus, tit. de heresibus Beguinarum, & Nicolaum Eymericum in directorio inquisitionum par. 2. q. 15.

sic supersticiosos conatus insolentium hominum a deestatu, videlicet ne sub ovina pelle gregem dominicum truculentia lupi rapacis invadat, sub pietatis imagine vitu heretica pravitate obrepit. & sub pretextu conversationis angelica incautis mentibus spiritus malignus illudat: cujus rei gratia sacris canonibus est interdictum, ne aliquis novum ordinem aut religionem inveniat, vel habitum nove religionis assumat: sed quicumque ad religionem venire voluerit, ingredatur unam de religionibus approbatis. Nonnulli tamen profane multitudinis viri, qui vulgariter Fratricelli, seu fratres de paupere vita, Bizochi sive Beguini, vel aliis nominibus nuncupantur in partibus Italix, necnon in insula Sicilien, comitatu Provincia Narbon. & Tholosanen. civitatibus, & diocesis, & Provinciis, aliisque diversis cismarinis & ultramarinis partibus, contradictos canones habitum nove religionis assumere, congregationes & conventiculas facere, & superiores sibi ipsi eligere, quos ministros seu custodes vel guardianos aut nominibus aliis appellant: plurimos ad eorum sectam recipere & loca de novo construere seu constructa recipere, in quibus habitant in communi, publice mendicare (quasi eorum secta foret una de religionibus per sedem Apostolicam approbatis) temeritate damnabili presumpserunt, & presumunt etiam incessanter. Et ut ipsorum error veritas, & impietas religio reputetur, plurimi eorum regulam seu ordinem fratrum minorum, quem sanctus Franciscus instituit, se profiteri & ad literam conservare coningunt: quamquam in obedientia generalis, vel provincialium ministrorum ipsius ordinis non morentur: pretendentes se a sancta memoria Celestino Papa quinto predecesore nostro huius status seu vite privilegium habuisse: quod tamen etiam ostenderent, non valerent. cum bonae memoriae Bonifacius Papa octavus predecesor noster, ex certis causis rationabilibus omnia ab ipso Celestino predecesore nostro concessa, quae per ipsum Bonifacium non contingeret approbari, viribus penitus vacuaverit, dictumque vite privilegium non inveniatur per eundem Bonifacium approbatum. Quidam autem eorum dictum habitum, & vivendum ritum a quibusdam Episcopis seu eorum superioribus, vel aliis ecclesiarum prelatibus habuisse profiterentur, quos nec eis concedere licuit contra formam concilii generalis. Nonnulli etiam ex ipsi afferentes se esse de tertio ordine beati Francisci, poenitentium vocato, praedictum statum & ritum eorum sub velamine talis nomine satagunt palliare: cum tamen in regula ipsius tertii ordinis talis vivendi ritus nullatenus sit concessus. Et quia in errorum baratrum facilliter ruunt, qui conceptus proprios patrum definitionibus anteponunt, ipsorum quam plurimi (sicut fide digna relatione perceperimus) a veritate catholicae fidei deviantes ecclesiastica sacramenta despiciunt, ac errores alios student multipliciter seminare. Cum itaque talium damnanda temeritas in ejusdem fidei detrimentum, fidelium scandalum, praefati minorum & aliorum ordinum opprobrium, & etiam suarum & aliarum animarum perniciem redundare noscatur: sectam, ritum, & statum huiusmodi, non obstantibus praemissis eorum excusationibus, quas frivolas reputamus, & quicquid per eos communiter vel divisim sub religionis, conventus, collegii seu congregationis nomine vel colore attentatum extitit, vel existit, de fratrum ipsorum consilio auctoritate Apostolica nullius fuisse & esse decernimus firmitatis: & quatenus de facto processerunt de consilio, & auctoritate praemissis revocamus omnino, ac perpetue prohibitioni subijcimus, & ab ecclesia Dei penitus abolemus. Eisdem personis & aliis quibuscumque

a Vide l. qui sub conditione, ff. de condi. instit. l. non erit. s. de vno. ff. de iurejur.

sub pena excommunicationis, quam eas (si seces fecerint) incurere volumus ipso facto, injungentes expresse, ne statim sine ulla & citum hujusmodi ab ipsis assumptum sectetur ulterius, vel ipsum de novo assumere quoquo modo presumant. Episcopos quoque & eorum superiores & etiam alios prelatos quoscunque, qui predictis personis vel aliis ritum vivendi & habitum predictos, prater specialem Apostolicam sedis auctoritatem deinceps concesserint, predicta excommunicationis pena ipso jure decernimus subjacere: dignum est enim ut adulterinas plantationes, quas non Pater cœlestis, sed humana temeritatis audacia plantat Apostolici culminis censura divellat: nec patiat in agro dominico perverta congregationis vepres excrecere, cui proprium est (divina opitulante gratia) virtutes ferere, ac vitia radicibus extirpare. Nulli ergo, &c. Datum Avinion. 3. Cal. Ianuar. Anno 2.

DE IUDÆIS ET SARRACENIS.

TITVLVS VIII.

CAP. VNICVM.

Ut Petrus filius Regis Castellæ pio ductus proposito facilius Agarenos infideles a regno Granata expelleret, lata fuit excommunicationis sententia in omnes prohibita portantes ipsi infidelibus & Sarracenis prefati regni Granata. Concor. c. Ita quorundam. & c. Ad liberandam. ed. tit. in an.

Copiosius in misericordia Dominus, qui de sua abundantia pietatis corda fidelium ad suam majestatis obsequia devotionis ardore succendit, precordis dilecti filii nobilis viri Petri infantis nati claræ memoriæ Sancti Regis Castellæ, adeo copiose gratiam cœlestis inspirationis infudit, quod sibi delectabile reputat propriam exponere in ipsorum prosecutione personam. Pio quidem nobilis ipse ductus proposito, tanquam strenuus athleta Domini, negotium impugnationis perfidiorum Agarenorum, à quibus regnum Granata in Dei contumeliam detinetur, tutorio nemine, charissimi in Christo filii nostri Alphonsi Castellæ Regis illustris, qui sub teneritudine puerilis ætatis adhuc dinoscitur constitutus, assumptis sub spe cœlestis auxilii ferventer & viriliter prosequendum. Cum igitur omnia cupiamus obstacula removere, per quæ dicti negotii prosecutio posset quomodolibet impediri, univertis & singulis cujuscunque conditionis, præminentie vel status existant, districtius inhibemus ne arma, equos, ferrum, ligamina, victualia & alia quæcunque prohibita per Romanos Pontifices prædecessores nostros ad terras Ægypti deserti, ad Sarracenos dicti regni Granatæ intra triennium incipiendum à Cal. Aprilis proximè secuturi, quomodolibet deferre, presumant. Nos enim omnes & singulos, qui ad dictum regnum arma, equos, ferrum, ligamina & victualia supradicta & quæcunque prohibita, contra tenorem hujus nostre prohibitionis deferre præsumperint, illis poenis & sententiis, quas deferentes hujusmodi prohibita in Alexandriam vel ad Ægypti partes incurunt, decernimus subjacere. Et nihilominus omnes & singulos, qui Sarracenis Granatæ præstabunt (dicti negotii prosecutione durante) auxilium, consilium vel favorem, aut prosecutionem dicti negotii directe vel indirecte, secreta vel publice impedire vel turbare forte præsumperint, excommunicationis sententiam incurere volumus ipso facto. Nulli ergo nostre inhibitionis, constitutionis & voluntatis, &c. Dat. Avin. 5. Kal. Mart. Anno 1.

DE TORNEAMENTIS.

TITVLVS IX.

CAP. VNICVM.

Constitutio Clementis in quibusdam regni torneamenta subhibens sub poenis excommunicationis & interdicti, hic revocatur: & illi, qui hujus occasione sententias incurerant, absolventur.

Quia in futurorum eventibus sic humeni fallaci incertitudo iudicii, ut quod conclusa probabili ex nunc interdum attentis consideratio vitæ pollicetur, reperiri damnosum quandoque contingere nonnunquam quod consultè statuitur, ex (sua) incertitudine iudicii consilium revocatur. Sanè felix recedationis Clemens Papa quintus prædecessor noster attentè considerans generale passagium in Consilio Vni pro terræ sanctæ subsidio salubriter ordinatum, per torneamenta, & hastiludia, sive juxtas non leviter inspectum quia frequenter sic ipsum passagii negotium procuturos exinaniunt, quod ad ejus executionem efficiatur impotentes, tum quia interdum quamplures a certis assumptione retrahunt, dum ab illis abstinere (sicut ex exercitibus) erubescunt: torneamenta ipsa & hastiludia, sive juxtas in regnis Franciæ, Angliæ, & Alaman. de aliis nonnullis Provinciis, in quibus ea consueverint frequentius a exerceri, specialiter interdixit in faciem ea, vel ad id eis præstantium operum, consilium, vel consensum, & illorum etiam in quorum locis, vel districtibus fierent, non prohibentium hoc, cum possent, & illorum procedentem ad illa in domibus suis recipientium, vel commercium quomodolibet exercituum cum eis, in personas excommunicationis, & in terras interdicti sententias promulgando, absolute ab excommunicatione hujusmodi præterquam in memoratis locis Apostolica relevata. Verum quoniam (in interdictis) per sententiam hujusmodi periculum animabus ingeratur, & pro eo maxime negotio dicti passagii de negotio quia nonnulli militari cingulo abstinere, & quia vacare militiæ metu præsertim ipsius sententiæ non præsumunt, propter quod idoneos & voluntarios ad terræ sanctæ subsidium in regnis eisdem contingit pauciores saltem reperiri. Nos ad dilecti filium nobis viri Philippi duci memorariæ regentis Franciæ, & Navaræ Regis, & aliorum de domo regia, necnon quamplurimum magnarum & nobilium, tam in regno Franciæ, quam aliunde, communitium præmissa discrimina, repetere supplicationes instantiam, sententias excommunicationis & interdicti poenitentiam, præmissorum supplicationibus inclinari, & de considerationibus antedictis, & ex causis etiam ratiocinatis aliis, in favorem sepefati negotii, de factum negotium consilio revocamus: eos, qui propter executionem torneamentorum seu hastiludiorum ipsorum interdicti sententias incurerunt, absolventes ab illis, & eorum qui sic ligati, vel in locis propterea interdicti dicitur celebrant officia, super irregularitate inde contracta auctoritate Apostolica dispensantes. Datum Avinion. 10. Octobr. Anno 1.

DE CRIMINE FALSI.

TITVLVS X.

CAP. VNICVM.

Falsificantes monetas Regni Franciæ, & aliorum locorum eorum vicinorum, aliqui de quatuor modis hic prædictis, ipsi falso excommunicationem incurunt: à qua absque non possunt nisi à Papa, præterquam in mortis articulo. De falsificatione sigillorum ipsius Regni Franciæ, habes ca. Ad audientiam. ed. tit. in antiq.

Prodiens quasi ex adipe iniquitatis multorum sceleratorum funesta cupiditas, eos in perniciem præcipitare conatur, dum sequi miserabilem congluviem, sollicitas necientem moderamina, non re-

a. Villag. in l. itale p. l. x. §. f. ff. de p. l. l. §. si quis spiritus. h. ff. de exc. r. §. l. in verbo presidentes. repetita. §. §. §. de r. §. §. l. i. C. de raptor. v. §. §. Bald. in u. §. §. §. qui resiste. de p. l. l. Font. reman.

rentur: ipsi etenim turpium lucrorum se facibus immergentes, ambitiosis nexibus involvuntur: Dei timorem damnabili cecitate postponunt, & quasi ambulantes in tenebris non vivunt excidia personarum. Nuper siquidem ad nostri apostolatus auditum multorum relatio fide digna perduxit, quod nonnulli nullam habentes auctoritatem juris, vel consuetudinem, seu privilegium faciendi monetam, falsam ostendunt & fabricant in regno Franciæ, & locis circumvicinis.

Alii vero monetam falsam sub vero signo clarissimi in Christo filii nostri Caroli Regis Francorum & Navaræ illustris studiose depravant, & ex hoc cadit à suo recto pondere. Quamplures etiam in locis circumvicinis, quibus de jure, aut consuetudine, seu privilegio jus competit fabricandi monetam, signum proprium monetae regis monetæ suæ, quam fabricant, imprinere seu insculpere moluntur, ejusdem quantitatis & jucunditatis, literarum figure quam habet moneta regia monetæ suæ, quam fabricant, quantum possunt similis, speciem & formam insculpunt, constituunt, & imponunt: & quamvis monetæ prædictæ eorum ad usurpatam similitudinem perducta deficiat à justo pondere argenti, & solito in regia moneta, & more, & consuetudine observato: simplices tamen & populares persone, non habentes inter monetas tantæ similitudinis peritiam discernendæ, falluntur quotidie ea occasione in usu monetarum, recipientes monetas falso assimilatas pro veris. Sunt & alii qui scienter falsas monetas extra regnum prædictum emunt, & post in terra regnum ipsum eas portant, vendunt & expendant. Nos igitur attendentes, quod iidem fallarii & fabricatores monetarum talium & emptores prædicti per hoc se dignos maledictione constituunt, eos, qui (ut præmittitur) præmissa moliri, aut fabricare, aut emere, vel portare ad regnum prædictum scienter præsumpserint felicitis record. Clementis Papæ quinti prædecessoris nostri vestigiis inherentes, excommunicationis sententia innodamus: absolutione prædictorum nobis & successoribus nostris, præterquam in mortis articulo, reservata. Nulli, &c. nostræ innovationis infringere, &c. Datum Avin. 5. Nonas Jul. Ann 7.

DE PRIVILEGIIS.
TITVLVS XI.
CAP. VNIC.

Privilegia, si qua sunt, quibus aliqui nobiles Campaniæ & Martiniæ debebant se munitos circa bannitarum receptionem, hæc constitutio propter causas hic infra citatas revocet & annullat.

Ad nostri apostolatus pervenit auditum, quod nonnulli nobiles & communitates intra nostras Campaniæ, Martiniæque provincias constituti, assereutes per privilegia sedis Apostolicæ sibi fore concessum, quod de Provinciis ipsi per rectorem eorum qui est pro tempore, vel officiales curiæ rectoris ejusdem banni, in terris, civitatibus, castris, & locis eorum morari libere possint, nec in illis idem rector bannitos ipsos capere valeat: eosdem bannitos in dictis terris, civitatibus, castris, & locis, non absque derogatione sedis Apostolicæ manifesta recipiunt & recipiant. Nos igitur, qui benevoli more patris in provinciarum ipsarum tranquillitatis & pacis commodis delectamur, super hoc (prout ad nostrum spectat officium) pro communi bono provinciarum ipsarum de congruo volentes remediis providere, privilegia supradicta, cuiuscunque tenoris existant, maxime cum ipsorum prætextu maleficia remaneant in eisdem Provinciis impu-

a In morte articulo nulla est casuum reservatio, atq. ite o. omnes sacerdotes quoslibet penitentes à quibusvis peccatis & censuris absolvere possunt. Ita conc. Trid. sess. 4. c. 7. de casuum reservatione.

nita, pandatur ausus excessibus, cultus lædatur justitia, distique rectoris multipliciter impediatur officium, ac provinciarum ipsarum status, pacis scedere violato, non absque grandi reipublicæ detrimento subverti possit scandalis, scissuris, ex nunc auctoritate Apostolica ex certa scientia revocamus, annullamus, & etiam irritamus, ac nullam habere decernimus roboris firmitatem. Nulli, &c. nostræ revocationis & annulationis, cassationis, iritationis, & constitutionis infringere. Data Avin. 7. Idus Aug. Anno 6.

DE BOENIS.
TITVLVS XII.
CAP. VNIC.

Narrati facinoribus hominum Marchiæ, qui suos rectores & officiales occidere soliti erant, post enumerationem 17. modorum insensæ, totidem penas exprimit, quas incurrent, qui de castro talia præsumunt: & propter patrum iniquitatem filios à quibuscumque honoribus & beneficiis tanquam indignos repellit. Conc. ca. ad aure. & ca. in quibusdam, eod. tit. in antiq. & cap. felicit. eod. tit. lib. 6. juncta Clem. si quis suadente diab. etiam in eod. tit.

Diterum a crescente malitia videmus mundum in deteriora jugiter prolabi, sic (hominum mentes affluere depravante nequitia) malis passim cumulum superaddi, ut & boni qui alias odirent virtutis amore delinquentes, interdum cum perveris administrari, concurrere cum illis in illicitis habeant, & in apertam malitiam proficere. Est enim compescenda malorum audacia, ut saltem penæ formidine retrahantur à noxiis, sicque boni sectando virtutem meliores effici, non cogantur cum illis perire. Sanè vulgaris famæ notorium publicat, & longe lateque ipsa injuriosa transgressus evidentia manifestat, quod nonnulli de Marchia Anconitana, Provincia nobis & Romanæ ecclesiæ subiecta, nedum olim temporibus diversorum prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum gressus fidelitatis egressi, declinaverunt ad infidelitatis reproba devium: sed in diebus non longè præteritis contra nos, & ecclesiam eandem, & dilectum filium Amelium præpositum Bello-montis Capellanum nostrum, Provinciam memoratæ rectoris cervicem rebellionis erigere præsumpserunt, & in quosdam officiales & familiares suos crudeliter savientes, post graves illatas injurias, & reprobos contumelias irrogatas eisdem, & post bona ipsorum violenta prädatione subtracta, eos cruento mortis supplicio in ore gladii tradiderunt: inter quos pars dicitur fuisse non modica, cui mens sanior inerat, & tantæ temeritatis excessus non leviter displicebat, sed habuerunt, vel inviti furorè confusa multitudinis cedere, dum illius nequiverunt constantibus obviare. Nos igitur, ut mali penarum impositionibus gravium terribi vereantur in antea in consimilibus erroris inivium relabi, ac boni persistentes in sua fidelitate constanter non habeant propter illorum claudicare perfidiam, remediis quibus possumus præcavere volentes, & animarum suarum saluti, dictæque Provincie pacifico statui paternis affectibus prospicere cupientes: de fratribus nostrorum consilio hæc in perpetuum valitura constitutione sancimus, ut quicumque de Provincia ipsa, vel aliunde in ea Provincia moram trahens, clericus vel laicus famæ lux prodigus (ipsius ecclesiæ calcata reverentia) in hoc scelere genus intrepserit, quod rectorem seu rectores, qui pro tempore regimini dictæ

a Hic potes videre translationem D. Boenii, de seditionis criminibus. Et ego addo quod isti hic expressi, quia rebellaverunt contra istum vicecomitem positum à Papa, contra quem committitur crimen lesæ majestatis, c. in primis, in si. 2. q. 1. incederunt in illud crimen. Bart. in l. hostes. ff. de capti. & post. rev. Cynus in l. non convulsi. q. 4. de injur. neg. isti quia facta fuerunt omnia in contemptum Papæ, post sunt injuriant remittit. arg. not. ibi per Cynum Euseb.

Provincia in spiritualibus & temporalibus auctoritate Apostolica præferunt, vel ipsorum aliquem, aut eorum, vel alicujus ipsorum vicarium, aut judicem, vel iudices, vel ipsius Provinciae thesaurarium, aut locum tenentem ejusdem (quod absit) occiderit, ceperit, captivaverit, detinuerit, percusserit, aut etiam vulneraverit, aut ipsorum aliquid, vel aliis in locum, ubi moram traxerint, insultum fecerit, aut ipsam, vel ipsos offenderit, sive de suo regimine vel officio forsan expulerit, vel fugaverit, vel socius fuerit facientis, aut illum vel illos bonis aliquibus spolia verit, vel Provinciae supradictæ alicujus civitatis, castri vel loci de Provincia ipsa populam, communitatem vel universitatem, aut aliquos ex eis, vel quosvis alios de Provincia ipsa directè vel indirectè, contra nos & præfatam ecclesiam, seu rectores, officiales & locum tenentes prædictos, vel ipsorum aliquem ad seditionem quomodolibet excitabit, ac rebellionem seu conspirationem per se, vel per alium, seu alios facere, vel procurare præsumpserit, vel ad ea, sive ipsorum aliqui dederit auxilium, consilium, vel favorem, directè vel indirectè, publicè vel occultè, cujusunque conditionis, ordinis, dignitatis, aut status, ecclesiastici vel mundani fuerint, etiam si patriarcha, vel archiepiscopi, seu episcopi, vel superiori præfate dignitate, perpetuo sit infamis: ut nec ad testimonium vel alios actus legitimos admittatur. Sit inestabilis, ut nec testandi liberam habeat factionem, vel ad alicujus bona ex testamento, vel ab intestato vocetur. Nullus ei super quocunque negotio respondere, sed ipse aliis respondereteneatur. Nec quavis causa ad audientiam perferatur illius. Nec valeant ejus sententiæ vel processus. Nullus ei in quacunque causa vel negotio patrocinium præstare præsumat. Nec ipse ad patrocinandum alii admittatur. Instrumenta confecta per eum, si forte officium tabellionatus exerceat, nullam habeant firmitatem: sed potius cum a colore damnato damnentur. Dignitatibus, officiis, & beneficiis ecclesiasticis, vel mundanis, quæ obtinet, quæcunque sint, & quocunque nomine censeantur, sit eo ipso privati, ac inhabilis, & indignus ad ea, & quælibet alia in posterum obtinenda. Filii ejus ad nullos honores ecclesiasticos, vel mundanos, ad nullas dignitates, vel beneficia ecclesiastica, aut officia publica quomodolibet admittantur. Libertatibus & etiam immunitatibus realibus & personalibus, privilegiis & indulgentiis quibuscunque sub quacunque forma verborum, ab Apostolica sede concessis, extunc penitus careant. Valli & homines à juramento fidelitatis, & alia quavis obligatione, quibus tenentur iisdem, sint penitus absoluti. Feuda quoque jura, honores, ac officia, & alia quæcunque bona immobilia, quæ in dicta Provincia Marchie, & alibi ubicunque à prædicta Romana obtinent ecclesia, sint eo ipso penitus confiscata. Aliis vero feudis, juribus, honoribus, officiis, & bonis immobilibus, quæ à quibuscunque aliis tenent ecclesiis, sint eo ipso privati: quæ sic ad easdem ecclesias liberè revertantur, quod de illis earum rectores pro sua voluntate disponant: mobilia vero bona ipsis concedimus fidelibus occupanda: Illud nihilominus adjicientes nostræ hujusmodi sententiæ: Universitas vero, seu communitas, quæ deliquerit in prædictis, ejusque territorium & districtus, interdicto ecclesiastico subiaceant ipso facto: A qua quidem excommunicationis sententiæ nullus ab alio, quam à Romano Pontifice possit absolvi, nisi duntaxat in mortis articulo a constitutus. Per hoc autem non adimimus secularibus potestatibus

^a Quia in mortis articulo nullus est casuum reservatio. vide Com. Trid. sess. 4. c. 7. de casuum reservatione.

facultatem utendi legibus contra talem, quas ad talem sic delinquentem catholici Principes ediderunt. Dignitas etenim est, ut quos timor Dei à malo non revocat, peccatorum moles in eos exaggerata compescat. Nulli, in nostræ functionis, & functionis insuper, &c. Datum Avinion. 8. Cal. Septemb. Anno 3.

DE SENTENTIA EXCOMMUNICATIONIS,
SUSPENSIONIS ET INTER-
DICTI.

TITVLVS XIII.

Taxatio gratiarum sedis Apostolicæ imperatorum, tam cum clausulis consuetis, quam non consuetis, hic continetur. Et quælibet literas quotq. distinetur linea completi debent, declaratur calumpniatorem respectus habetur. Contra transgressores pena suspensio ab officio usq. ad sex menses, & quandoq. privata reponitur: & ultra illam abbreviatoribus sententiam excommunicationis in po committitur.

CAP. VNIC.

Cum ad sanctam Romanam ecclesiam sumum, referat ad matris ubera, referta dulcedine, ac ad Rom. Pont. Christi Vicarii successoresque Peni Clericatum, tanquam ad patris plenam providentiam pariter, orbis terrarum, & qui habitant in eo, gratiarum spem, & assidue conflant universi: indignum erit ut nostris fore temporibus, ut quibus nos & ecclesia ipse exuberamus in gratias, deficiamus in donis: ne monumentum inde præstare occasio, unde gratitudinis necessitas ad erant collaudandi: neve scriptura reddat onusum, quod liberalitas fecerat gratiosum. Quæ de re circa litterarum nostrarum scripturas, registri quoque nostræ, & abbreviatorum Rom. curiæ notas, illam in taxando moderacionem apponi, quæ petitioni, quibus gratiæ hujusmodi conceduntur, se gratias ipsas ab Apostolica sede liberaliter sentiant concessas: ac litterarum ipsarum scriptoribus, registri etiam nostri nequaquam abbreviatoribus antedictis, qui interdum in eis cum multo labore desudat, de suo labore congrue merentur. Ad tollendos igitur excessus, difficultates, & anfractus, qui possent ex variis litterarum Apostolicarum taxationibus provenire, sancimus ut modis omnibus in hujusmodi taxationibus observentur: videlicet quod literæ gratiæ cum clausulis consuetis super communicari, & præbenda, & alio beneficio ecclesiastico cura vel sine cura, vacante vel vacaturo, etiam dignitas, officium, vel personatus existat, ac non grossis & non ultra taxentur: & etiam in familiis Turonenibus & non ultra taxentur: ac executoriis literis beneficiis gratiis, & hujusmodi, ac executoriis earundem servari debebit. Si vero eorum litteræ gratiæ, & executoriis earundem (ut supra) alique clausula non communes, vel insolite apponantur circa taxationem clausularum hujusmodi congruè poterit se distinguere: videlicet quod non habeatur consideratio in eisdem, majoris vel minoris gratiæ ejus, quod conceditur, nec quod ipsius sint majores vel pauciores fructus, sed & proventus, & ex hoc plus minusve taxentur, sed habeatur in taxando illa consideratio ad laborem, ut scilicet longior scriptura magis, & minus brevior abbreviatur: hoc tamen circa hujusmodi clausulas apponendatur addito moderamine in taxando, ut si scriptura clausula apponitur non faciat lineam, nec ipsa clausula litteræ taxationem augmentet. Si vero per se, vel saltem alii addita clausula faciat lineam, in quarta parte Turonen. grossis taxetur: & sic pro quolibet linea hujusmodi ab-

^a Vide Innoc. VIII. in regul. 66. ubi dicit, quod camera Apost. est mater persuarum. Vide eundem in regul. 66.

ditæ clausule in taxando quarta pars grossi Turon. addatur, & si quid superferat, & minus linea, illud superfluum nec taxationem immutet. Lineam autem, quæ centum & quinquaginta literas, seu XXV. continet dictiones, intelligi volumus in hoc casu: & ut taxatio hujusmodi (dum exempla ponuntur) quodammodo procedat, inserta illa clausula: Verum ne sub eo preteritu, &c. quæ quatuor continet lineas, uno Turon. grosso taxetur. Illa etiam clausula: Præbendam verò ac dignitatem, quæ cum acceptatione reservat, quæ quatuor & paulo plus continet lineas, uno Turon. grosso taxetur: & in similibus clausulis additis, secundum linearum numerum idem fiat. Eandem taxationem cum moderamine antedicto, quoad præfatas literas in registro nostro servari volumus, cum fuerint registrandæ. Eandem etiam taxationem quoad præfatarum literarum notas, scilicet gratiæ cum antedicto numero abbreviatores observent. De executoriis verò hujusmodi gratiarum abbreviatoribus ipsi, etiam si clausulæ non communes vel insolite apponantur eisdem, duos tantum recipiant Turonem. Hoc licet sicut in taxatione prædictarum literarum observari velimus, in forma tamen pauperum deferri volumus pauperati, & nostram taxationem in illa, videlicet octo Turon. grossi. inviolabiliter observari: nam beatum fore virum, qui super pauperem & egenum intelligit, verbis propheticiis a edocetur. Circa taxationem autem literarum, quæ per audientiam transeunt, nihil ad præfens aliud duximus ordinandum, sed rationabilis modus observetur in illis, qui solitus est hæcenus observari: maxime secundum taxationem literarum ipsarum, quæ in libro provinciali invenitur esse conscripta. In quarum taxationibus literarum ex causis rationalibus sustinemus, ut Turonens. grossi. quamdiu scilicet Romana curia extiterit circa montes Romanos succedat. Ceterum ubi quædam de Turon. grossi. in taxationibus præfatis fit mentio, intelligi volumus, quamdiu curia fuerit circa montes. Si verò ultra montes, Romæ scilicet, vel in aliis locis, vel Italiae partibus curia ipsa constitit, in taxationibus antedictis Romanus pro Turonem. ponatur. Ad hæc prædictæ nostræ adjicimus sanctioni, ut si forsitan (quod quandoque contingit) eveniat, videlicet quod non culpa, negligentia, vel defectu scriptoris, vel ex ignorantia ceciderit, aut torpore desidit, vel ex occupatione, distractione, aut alia quavis occasione abbreviatoris, qui notam, ex qua litera grossa procedit, inepte formaverat, eadem grossa literis gratis fuerit rescribenda: hoc ipsi scriptori, vel illi, cuius litera hujusmodi fuerit rescribenda, non liceat, sed abbreviatori debeat imputari, in tantum, ut eidem scriptori abbreviator ipse satisfaciat integre iuxta taxationem ejusdem grossæ literæ rescribenda. Ceterum ut prædicta, quæ a nobis pro utilitate publica sunt instituta salubriter, eo diligentiores sui observatores inveniant, quo transgressores ipsorum majori noverint se poena percilli: statui m, ut præfati omnes & singulæ literarum nostrarum, quæ in registro nostri scriptores, quæ abbreviatores notarum ipsarum (quibus etiam abbreviatoribus specialiter ultra infra scriptas poenas, quatenus prædictas taxationes observent sub excommunicationis poena mandamus) qui contra præmissa fecerint, plus scilicet præfatas nostras beneficentiales literas, vel notas ipsarum, vel earundem in dicto registro scripturas taxando, exigendo vel recipiendo pro ipsis, quam superius sita taxatum: usque ad semestre tempus officio, in quo sic deliquerint, sint eo ipso suspensi. Et si secundo deliquerint in eodem, ipso facto eodem officio (quod quantum in ipsis fuerat, maculare conati sunt) perpetuo se privatos agnoscant. Nulli ergo liceat, &c. Datum Avin. 4. Idus Decembr. Pontificatus nostri Anno primo.

a Psalm. 40.

DE VERBORVM SIGNIFICATIONE.

TITVLVS XIV.

CAP. I.

Cum fratres minores indumentis vilibus secundum eorum regulam debeant indui, de qua vilitate sit intelligendum, hoc relinquere iudicio superiorum, præcipiens sub poena excommunicationis illi obediri, & reprehendens fratres, qui pro arbitrio suo habitus curtos, streptos, & novitatu plenos portabant, qui transgressores regule non dicerentur, si in hoc superioribus obsequuntur. Superiores etiam arbitrari poterunt, an habenda sint granaria & cellaria pro necessariis ad vultum colligendi. Tandem fratres ipsos hortatur ad obedientiam, quam dicit paupertati & castitati esse præferendam. h. d. & est valde notabili. Concor. c. Exus qui seminat, eod. tit. lib. 6. & Clem. Exus de paradiso, eod. tit.

Quorundam exigite cæcæ scrupulositatis ambiguum, ac ipsorum quodammodo indocta scientia (ne dixerimus, quod irreligiosa horum sit vana, & in hoc superstitiosa religio) ut dum suis mavult temerè sub conscientie velamento conceptibus, quam prælatorum ordinis sui cum obedientie merito providè inherere sententiis, nos post prædecessorum nostrorum, & præsertim felices recordationis Nicolai quarti, ac pie memorie Clement. V. Romani Pontificis super intellectu & observantia regulæ ordinis fratrum minorum, declarationes salubriter editas, solidas quidem & claras, & lucidas multaque maturitate digestas, nostras Domino favente indubias ipsorum prædecessorum declarationibus declarationes adjungamus: sicque dies a diei eructet verbum, & nox nocti scientiam manifestet, ne perperam paucorum dicti ordinis fratrum (quod absit) insectia, cæta ipsarum declarationum verba convertens in devium, illaque suis eis profecto contraria accommodans sensibus, ingrata Deo, superioribus contumax, præfato ordini detrahens, odiosa confratribus, unionem scindens, si valeat, reddatur, ac grave in populo scandalum allatura: quin potius (ut nostra vehementer flagitat intentio) antedictis profugatis incommodis, hæc sancta minorum fratrum religio, ad quam jam dudum (cum minor nos gradus haberet) dilectionis & devotionis fervor incanduit, nunc verò post susceptum à nobis Apostolicæ servitutis jugum, ad illius religionis gubernationem, protectionem, defensionemque interius exteriusque propitiam pastoralis curæ sollicitudo nos angit, paternæ cogit providentiæ debitum, ac internæ charitatis zelus accendit, quieta pace gaudeat, sancto proficiat octo in numero ac merito, quam & plurimum augeatur, blandeque in redeuntium filiorum suæ scilicet professionis ruat oscula, mactet vitulum, eorumque liberis, & sedula corruat in amplexus: profecto quum ipsius religionis odor trahat, charitas attrahat, scientia lucidet, oratio mereatur, quæ in conyalle lachrymarum, hujus scilicet mundi miseria, vel cordis contritione & humilitatione purissima ascensionem in corde suo disposuit, ut non solum in virtutem de virtute proficiat, sed in eisdem virtutibus permanens, quasi quibusdam harum ad professionem tendentibus gradibus, de die in diem facta se melior ascendat in altius, terrena despiciat, ac celestia complectatur: sicque tandem divino numine collocata in patria, tanto Deum secundum hujus sanctæ ascensionis gradus cognoscat apertius, quanto nunc in hujus peregrinationis angustiis illos conscenderit altiores. Nam secundum David Prophetam eximium, dum sanctam ecclesiam Deus suscipiet, in ejus gradibus

a Psalm. 118.

dignoscetur. Quapropter tantis incommodis tantisque ejusdem ordinis excitatis periculis, ac ad illa salubribus & opportunis per eisdem sedis providentiam circumspiciendum adhibendis summoventis remediis, nostrae sollicitudinis studium convertentes ad Dei laudem, beati Francisci praerogativa, ejusque praefati ordinis pacem, consolationemque fidelium, necnon minus caute, minusque habentibus inobediendi vel evagandi occasionis subducendam materiam, ad trepidandum ubi timor non aderat, scrupulosam caliginem detergendam, eosque suaviter ducendos, ut filios ad ipsius religionis gremium velut matris. Diligenti super his persequutione & matura deliberatione praehabitis, de fratrum nostrorum consilio, infra scriptas declarationes, commissiones, ordinationes, & praecipua, quae inferius inferuntur, duximus adiungenda. In primis cum dicatur in regula, quod illi, qui promiserunt obedientiam, habeant unam tunicam cum caputio, & aliam sine caputio, qui habere voluerint. Item quod fratres omnes vestimentis vilibus induantur, & super praedictorum verborum sensu à praefatis praedecessoribus nostris Nicolao & Clemente declarationes (ut praemittitur) limpida emanarunt: dictusque Clemens hujus vilitatis iudicium ministris, custodibus, seu gardianis ordinis praedicti duxerit committendum, eorum super hoc conscientias onerando: nec ob hoc in quibusdam ex fratribus antedicti ordinis, volentibus plus sapere quam oportet sapere, novarum ad inventiones ambiguitatum cessare quamplurimum: vel non omnino non vetustarum explicatio quaestio- num, tam videlicet super longitudine & latitudine, quam grossitie & subtilitate, forma & figura vestimen- torum ipsorum: quinimo adeo hujusmodi adinven- tiones & quaestiones propria exerevete licentia, ut ex eisdem fratribus aliqui habitus propterea curtos, stric- tos, inultratos & squalidos, novitate plenos, ac dissi- dii non ignaros, cum à communitate ordinis discrepant, assumerent, nec eos ad ministrorum, custodum, gardianorum eorundem mandatum requisiti deponerent, nec alios prout ejusdem ordinis communitas dese- rebat habitus, juxta eorundem ministrorum, custo- dum, & gardianorum arbitrium ducerent resumendos, dicentes in hoc eorundem praetorum suorum non parendum fore arbitrio: cum & suum sic despectum regularem & cruciformem assererent, ceterorum vero superfluum habitum irregularemque censerent: Nec huius eorum opinioni praefati Clementis declarationem sapienter repetitam obesse. Nam licet ministris, custo- dibus & gardianis praefatis vestium vilitatis deat in illa iudicium, tamen inibi consequenter adiungitur: ita tamen, quod vilitatem in vestibus servant: praesertim cum & in declaratione praedicti Nicolai dicatur, quod semper in eisdem fratribus & eorum actibus pauper- tas sancta reluceat, prout ipsi ex eorum regula inveni- tur indicata: ac constitutionibus ejusdem ordinis gene- ralibus caveatur (ut asserunt) quod in omnibus, quae ad habitum fratrum spectant, reluceat semper asperitas, vilitas, & paupertas: unde cum nec paupertatis, vel vilitatis oblata per ministros, custodes, & gardianos ves- tes existerent, nec ipsorum superiorum ordinis sui in deponendo vestes quas gererent, nec in reassumen- do, quas darent, sequi iudicium ullatenus tenebantur, a generali ministro & ceteris fratribus, qui pro commu- nitate ejusdem ordinis aderant suis rationibus (quas brevitate causa omittimus) contrarium asserentibus ex adverso: prout haec & alia hincinde coram nobis de- proposita, ac etiam coram aliquibus ex fratribus nostris

praedictis super hoc deputatis à nobis, praesertim per quos ex fratribus dicti ordinis, qui in praedictis commu- nitatibus adversabantur eidem, fuerant plures repa- ra. Quocirca nos seriofius rationibus praedictis hactenus & aliis, illisque plenius intellectis, volentes perpetuum praefato finem dare negotio, de praedictorum fratrum nostrorum consilio declaramus & dicimus, quod quae (sicut praerogatur) dicatur in regula, quod fratres omnes vestimentis vilibus induantur, & cum vilitatem huiusmodi vestium, tam habitus, quam interiorum tuni- carum, illam praefatus Clemens intelligi debere decreverit, qua secundum consuetudinem vel conditionem pauperum debeat, quantum ad colorem panni & pretium, vilitatis merito reputari, atque consequenter hujus vilitatis iudicium ministris, custodibus, seu gardianis praedicti ipsorum super hoc conscientias onerando a) committendum, prout in eisdem Clementis litteris super hoc confectis plenius continetur: in eorundem ministrorum, custodum, seu gardianorum eodem modo iudicio est relatum. Nosque nihilominus praedictorum ministrorum, custodum & gardianorum iudicium praerogatum auctoritate committimus determinare, videlicet arbitrari atque praecipere, cujus longitudo & latitudo, grossitie & subtilitatis, forma live figura, atque similitudinem accidentium esse debeat, tam habitus, ipsorumque caputis, quam interiorum tunicae, quibus fratres omnes minores dicti ordinis induantur, ac inter quos cujus quantaeque vilitatis indui eos ipsi vestimenta non por- teat, & an in vestimentis huiusmodi locum regiam & declarationes eorundem praedecessorum nostrorum, & praefatorum ordinis constitutiones, reluceat asperitas, vilitas, & paupertas: utrumne quantum ad colorem, vilitatem, paupertatem quoque, & cetera, vilitatis supradicta fratres vestimenta induantur, ut de- bent: super quibus eorundem ministrorum, custodum & gardianorum conscientias oneramus: Statuimus & districte praecipiendo mandantes, quod in praedictis his similibus eorum arbitrium, determinationem sine iudicium, generalis quidem in totius ordinis provin- cialium vero in provincialium ministrorum, custo- dum, & gardianorum administrationibus, nullatenus ac gardianis, sine consensibus ordinis minores, nisi eisdem fratres omnes & singuli sequi oportet, illisque parere per omnia teneantur. Actum per nos illorum sequendo arbitrium determinationem sine iudicium, illisque parando, nec sint necesse post se con- debeant, nec ipsi seiplos autem sua opera in con- stitutionem sui ordinis transgressos, necesse com- nec expresse vel determinate in praedictis fratrum mi- norum dicatur regula vel declarationibus hactenus, quanta longitudo, quanta latitudo, quaeque profun- ditate vel subtilitate, qualis forma, qualis live figura huiusmodi debeant esse vestes, sicut nec qualis quantaeque vilitatis eas esse oporteat exprimitur in eadem: huiusque quodammodo eadem urgente necessitate, equitate non impari, vero sensu, veroque id regula laudabilis intellectu; ejusdem Clementis inhaerentes vilitatis praefatorum ministrorum, custodum, & gardianorum in praedictis, horumque similibus fore iudicium, decla- rare compellimur, illaque eis (ut praedictum) committi- re invitamur. Non enim particularium omnium extra- potest dari scientia, neque eorum (cum in iudicio suo) con- tingit fieri disciplinam, non aia, non regula circumstan- tias singulas, accidentiaque cuncta complectitur: ha-

a Vide l. si vero §. de viro. in 7. fallentia. ff. sol. mat. & l. 2. C. de moral. all. Bart. in l. omnes. §. q. principali. ff. de iust. & jur. Pannor. c. soluta. i. Coll. de majoritate & obed. Font.

a Vide hic qua ego notavi in c. statum. in 4. assessorum. sup. gl. relinquit. de reser. l. 9. Font. b Nota hic expressam, quod non competit cognoscere de principali, competit tamen cognoscere de ea qua consequenter accidunt. vide gloss. sup. inf. eod. in extravag. ad condempn. Font.

hant in illis minore majoribus obsequi, illisque intendere, non in certis solum, verumetiam in dubiis: & incertis præsunt artibus, quibus obediunt, præsent regibus singulis, quibus obtemperant disciplinis, ut illarum finis egregius debitis obsequentium ministeriis subsequatur. Sic iudicium cunctarum rimatur & discutit, leges casibus applicat, canonum decreta se-cernit: sic morbis aggraviatis medicum, sic virtus constans in medio sapientem prudentemque deposcit: ne si quisque regatur, ut appetit, confestim corrumpat, ut non quatit, neque taliter conviventibus non ordo, sed horror inhabitet: adfit (quod absit) discordia: religio religio relegatur: sententia namque variantur, ut capita, & crescit in stolidis opinionibus phantasia. Eodem modo, eisdemque quodammodo rationibus invitati, cum præfatorum ministrorum, vel custodum sub certa forma, simul scilicet & separatim in suis administrationibus & custodiis, cum a guardianis & durum de conventu loci discretorum sacerdotum & antiquorum in ordine fratrum consilio & assensu, præfatus Clementis iudicio duxerit relinquendum, an sit multum credibile ex jam expertis, quod fratres ipsi absque granariis & cellariis non possint vitæ necessaria invenire: quo casu granaria & cellaria, congregationes & conservaciones hujusmodi eis ipse concessit, prout in prædictis ejusdem Clementis literis plenius continetur. Nos de prædictorum fratrum nostrorum consilio eorundem ministrorum & custodum sub eadem forma iudicio præsentium auctoritate committimus determinare, videlicet arbitrari quæ præcipere eo casu qualiter, ubi, & quando, & quæ granum, panem & vinum pro vitæ fratrum necessarii, fratres ipsi quaerere debeant, conferre sive reponere, etiam si reponenda sint prædictis granariis & cellariis conservanda: Statuentes & districte præcipiendo mandantes, quod in prædictis & his similibus eorundem arbitrium, determinationem sive iudicium generalis quidem in totius, provincialium verò in provincialiarum, ministrorum ac custodum simul & separatim administrationibus & custodiis ordinis memorati commissis eidem, cum guardiani tamen, (ut supra prædicitur) & duorum de conventu loci discretorum sacerdotum & antiquorum in ordine fratrum consilio & assensu, fratres omnes & singuli obsequi omnimode, illisque parere per omnia teneantur. Ac insuper quod illorum sequendo arbitrium, determinationem sive iudicium, illisque parendo, nec dici possint vel debeant, neque ipsi se ipsos autem suæ regulæ vel constitutionum sui ordinis transgressores. Ideoque omnes & singulos fratres antedicti ordinis minorum, qui strictos, certos & difformes habitus ab ipsius generalis ministerii, & aliorum de dicta communitate habuit coram nobis & fratribus nostris, & aliis in Romana curia detulerunt, vel deserunt, monemus & hortamur in Domino, eis nihilominus in virtute sanctæ obedientiæ & sub excommunicationis poena per Apostolica scripta mandantes, quatenus ad mandatum ipsius generalis deponant, quos deserunt habitus, & alii iuxta ejusdem generalis arbitrium, determinationem sive iudicium, (ut supra prædicitur) induantur. Ipsique generali in omnibus istis & aliis, & per omnia secundum hanc Francisci regulam & prædictas prædecessorum nostrorum declarationes, concessiones, & commissiones, in ipsis declarationibus comprehensas, & nostras contentas in præsentibus, humiliter obediunt, pareant & intendunt: non obstantibus quibuscumque privilegiis, indulgentiis, literis, libertatibus, immunitatibus, vel exemptionibus, eis, vel alicui ipsorum a præfato Clemente

concessis, vel appellationibus ab eis vel ipsorum aliquo ad sedem Apost. interjectis, quæ (in quantum possent derogare præsentibus) viribus vacuumus. Religio namque perimitur, si a meritoria subditi obedientia subtrahatur: magna quidem paupertas, sed major integritas, bonum est obedientia maximum, si custodiatur illa: nam prima rebus, secunda carni, tertia verò menti dominatur & animo, quos velut effrenes & liberos ditioni alterius humilis iugo propriæ voluntatis attingit. Ad hanc itaque fratres prædicti non inviti, sed sponte redeant, hanc velint & appetant, hanc magnis desiderii concupiscant, illudque votis Cantorum a ingenient. Osculetur me osculo oris sui, charitatis utique & dilectionis, religionis hujus obedientia sancta purificans: nam meliora sunt ubera tua præceptorum, siquidem & consiliorum quædam nutrientia pocula, vino, unguentis optimis, scilicet bonæ fame fragrantia suavitatis odorem. Nec formident hi ad obedientiam ordinis Deo auctore, dum redeunt: nam prælatos suos (ut frater speramus, eisque injungimus) sibi benignos & mites invenient, ceteros dulces atque palpabiles, cum sint & esse debeant omnes & singuli fratres in Christo, & clamitent: Quis mihi det te fratrem meum, communi scilicet patre beato Francisco congenitum, sugentem ubera matris mex, religionis utique & professionis ejus velut matris contemplationis & electionis suavia & dulcia pocula, ut inveniam te foris ab ejusdem obsecrantis quodammodo dispersam, & descender blandè, videlicet intra charitatis viscera te complexus: & jam me, imo & te nemo despiciat, profecto quos foris positos multi, ac si divinos & desides, fortasse despexerant, intus, puta intra dilectionis internæ præcordia & conformis observantiæ claustra repositos, jam nemo despiciat, sed suscipientes eosdem dulcedine quisque digne laudibus effret, & susceptos. Nulli ergo, &c.

CAP. II.

Transmissa qualiter glossantes decretalem, Exiit qui seminat, eod. tit. lib. 6. excommunicationem ipso facto non obstantibus quibuscumque privilegiis incurrunt, illam excommunicationem usque ad sedem Apost. beneplacitum suspendit. Et per istam suspensionem contra fratres minores obloquens non intendit tribuere occasionem.

Quia nonnunquam, quod conjectura profuturum credidit, subsequens experientia nocivum ostendit, non debet reprehensibile judicari, si canonum conditor, canones a se vel suis prædecessoribus editos, vel aliqua in eisdem contenta canonibus, revocare, modificare vel suspendere studeat, si es obesse potius viderit, quam prodesse. Sane dudum felicis record. Nicolai Papa quartus prædecessor noster, quandam constitutionem declarativam, quæ incipit, Exiit super regula dilectorum filiorum fratrum ordinis minorum, quam beatus Franciscus almus confessor instituit, promulgavit: sub certis poenis arctius interdicens, ne concordantia, contrarietates, seu adversæ vel diversæ opiniones ab ipsius constitutionis lectoribus seu expeditoribus aliquatenus inducantur, nec super constitutione glossæ fiant ab aliquibus, nisi forsitan, per quas verbum vel sensus ipsius vel ipsa constructio quasi grammaticaliter & ad litteram exponatur, nec intellectus ipsius per legentem distorqueatur ad aliud, quam constitutionis ejusdem littera ipsa sonat: glossantes autem in scriptis constitutionem eandem aliter, quam superius est expressum, facientes quoque commenta, scripturas seu libros, & ex certa scientia & deliberatione determinantes in scholis, seu predicantes contra contenta in constitutione prædicta, vel aliqua seu aliquod prædictorum (non obstantibus aliquibus privilegiis seu

a Vide Barr. in l. 4. si plures ff. de instituto. l. an. And. & post eum Alber. in c. nullus. ex consilio reg. par. lib. 6. & de materia hujus text. et gl. postea in Clem. ex vi. s. rursus.

a Cont. i. b Vide qua usatur in cap. alma mater. de sent. excommuni. l. 6. Font.

indulgentiis aut literis Apostolicis, quibuscumque personis, dignitatibus, ordinibus, aut locis religiosis vel secularibus generaliter vel singulariter sub quacunque forma vel expressione verborum concessis: quæ noluit aliquibus in prædictis quomodolibet suffragari ipso facto excommunicationis sententiam voluit subiacere. Nos autem attendentes, quod argumentis frequenter & collationibus latens veritas aperitur, quodque sub eadem littera sæpe latet multiplex intellectus, nec non esse difficile, volentibus constitutionem prædictam perfectè legere ac intelligere, penas adjectas in constitutione huiusmodi devitare: viam veritatis aperire volentes, & periculis, quæ ex prædictis possent literarum personarum præcipuè scholasticarum incurrere, salubriter obviare, præsertim cum de novo suborta sint aliqua dubia, circa quæ possent periclitari veritas, & erroribus via pandi, nisi liceret conferre super contentis in constitutione huiusmodi & disputare: prohibitiones & penas prædictas tam latas, quam comminatas, & earum effectus, in fratrum nostrorum ac multorum Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum prælatorum, nec non multorum professorum utriusque juris, & multorum sacra theologiae magistrorum præsentia, dum consistorium teneremus, auctoritate Apostolica duximus usque ad sedis Apostolicæ beneplacitum suspendendas. Per suspensionem autem huiusmodi nequam cuiquam intendimus impartiri, quod contra fratrum regulam prædictorum dogmatizare, scribere seu determinare, prædicare seu præve loqui liceat publice vel occulte: quinimò hæc omnibus & singulis auctoritate prædicta districtius inhibemus. Ne autem in posterum præmissarum prohibitionum & penarum suspensio in dubium revocari valeat, aut alicui propter defectum probationis impingatur, quod velut transgressor prohibitionum ipsarum in penam seu penas incidit antedictas: Nos volentes super hoc de opportuno remedio providere, chartas seu membranas suspensionem continentes eandem appendi seu affigi in majoris ecclesiæ Avinionis ostiis, seu superliminariis faciemus, quæ suspensionem prædictam suo quasi sonoro præconio & patenti iudicio publicabunt. Dat. Avin. 7. Cal. April. Anno 6.

CAP. III.

Dominium rerum, quæ perveniebant ad fratres minores, retentum ab ecclesia Romana, simplici usu facti fratribus ipsi referuato in ea exitu qui feminat. eod. tit. lib. 6. summus pontifex refutat: multiplici ratione probans eos non posse habere in re aliqua simplicem usum facti. Et statuit quod de cetero nullum jus nullumq. dominium habeat ecclesia Romana in huiusmodi rebus, quæ in posterum conferentur vel offerentur ipsi fratribus. Hæc extravagans est multum juridica, & subtili in pleriq. locis, præsertim ubi probat usum simplicem non posse consistere in rebus usu consumptivis.

AD conditorem canonum non est dubium pertinere, cum statuta à se vel prædecessoribus suis edita obesse percipit potius, quam prodesse, ne ulterius obesse valeant, providere. Dudum siquidem felicis recet. Nicolaus quartus prædecessor noster, attentè prospiciens in almi confessoris beati videlicet Francisci regula contineri, quod nihil sibi approprient, neque domum, neque locum, neque rem aliquam aliam sui ordinis professores, ac considerans diligenter, quod per pie recordationis Gregorii Papæ IX. & nonnullos alios prædecessores ejusdem fuerat declaratum, hoc debere servari, tam in speciali, quam in communi: necnon & consideranter attendens, nonnullos fratribus ipsis de-

trahere, impingentes eisdem, quod regulam & declarationes huiusmodi non observabant, preque considerans ora contra præmissos fratres oblatrantium claudere, ac professorum ipsorum conscientias providere, inter alia ordinavit & sanxit, omnium utilitatem & libertatem, rerumque mobiliarum, & præsentium, & etiam futurorum, ecclesiarum quoque & oratoriorum ac ceterarum tam præsentium, quam etiam futurorum, necnon & aliarum emptarum, & elemosynis divinis oblatum seu concessarum dictis fratribus (in quibus tamen oblatum seu concedentes ipsa nihil in ipsis sibi dicerent servandum) proprietatem & dominium plene ac libere ad se & Romanam ecclesiam pertinere, ipsa in se recipiens ac antedictam ecclesiam, simplici usu facti destinans in rebus & bonis huiusmodi reservato fratribus antedictis. Et quia nonnunquam libros & alia mobilia supradicta vendi expedit, seu etiam commutari, fratribus ipsis in eadem ordinatione concessit, ut res ipsas cum rebus aliis, quarum usum habere licet ipsis fratribus tam modo generalis, & provincialium ministrorum consensum vel divisam auctoritas intercederet) possent libere commutare. Sed & quia fratribus ipsis pecuniam per se vel per alium recipere ipsorum regula districtius interdicit, volens & concessit, quod si vendi contingeret res mobilia antedictas precio æstimato, quod huiusmodi pretium per procuratorem deberet recipi, à præfate sede, vel Cardinali gubernatore ejusdem ordinis deputatum, per procuratorem eundem in rem licitam, cuius usus esset penitus ejusdem ordinis fratribus, expendendum: hoc pacto, quod possent de vilibus rebus mobilibus, vel parum valentibus fratres ipsi pietatis seu devotionis intuitu, vel pro alia honesta causa, & rationabili obsequio tunc facti per hoc superiorum licentia circa ipsum non profuisse, sed penam tam ipsis fratribus, quam multis aliis obtulisse. Substantia magistra rerum experientia noscitur declarasse, quod quidem fratribus quantum ad statum perfectionis, quam profuit reservatio nominis supradictæ: cum tamen perfectio vite Christianæ principaliter, & essentialiter in charitate consistat, quæ ab Apostolo perfectionis regulum dicitur, & quæ unit seu jungit aliquando in se habminem suo fini: ad quam per contemptum bonorum temporalium, & ipsorum expropriationem via disponitur; per hoc præcipuè, quod sollicitudo, cum temporaria in acquirendo, conservando, & disponendo cogitur, quæ plerumque ab actu charitatis recedit, impeditur: restat quod si sollicitudo eadem post expropriationem huiusmodi, quæ ante ipsam inerat, perseveret, ad perfectionem huiusmodi, talis expropriatio valeat nihil conferre. constat autem, quod post ordinationem prædictam non fuerunt in acquirendis ac conservandis bonis prædictis in iudicio & extra minus solliciti, quam ante illam fuerant fratres ipsi, quanquam sint religiosi mendicantes alii, habentes aliqua in communi. Adhuc nec inique profuit dictis fratribus ordinatio supradicta, quantum ad hoc, quod propter carentiam talis proprii se pauperiores dicere valeant, quam si res ipsas cum illo (quod carere se dicunt) dominio obtinerent. Licet etiam prædecessor noster prædictum dominium earum rerum, quæ ipsis fratribus offerri seu conferri, aut alia obvenire contingeret, quarum tamen usum facti destinatum habere licet ordini, vel fratribus antedictis (usu facti simplici prædictis fratribus reservato) in se Romanamque ecclesiam recipiendum duxerit, ac libere pertinere decreverit, ut superius est expressum: attento tamen ipsorum fratrum utendi modo, & ejus effectu, ac po-

^a De utilitate disputationis omnino vide sylvam nuptialem Joannis de Navozan in princ. Font.

entia circa modum ipsius Romane ecclesie subsecuta, non ipse usus fratrum dici debet, sed potius Romane ecclesie dominium esse simplex. Quis enim simplicem usufructum dicere poterit, cui rem usufructu licet permittat, vendere ac donare? proculdubio hanc naturam repugnantem noncuntur, nec ad usufructum pertinere, quae tamen de rebus mobilibus antedictis faciunt fratres ipsi. Quod autem dominium Romane ecclesie reservatum simplex censeri debeat, ex hoc patet, quod ex illo nullum eidem ecclesie temporale obvenit haftenus commodum, nec speratur, quod obvenire debeat in futurum, cum nec in intentio reservantis, nec fratrum ipsorum fuerit, quod ad quemcumque alium, quam ad fratres dictarum rerum, perveniret compendium, quod proculdubio modus utendi fratrum ipsorum, & Romane ecclesie subsecuta patientia evidenter declarat. Et quod talis intentio fuerit ordinantis, & ex hoc patet, quod illarum rerum sibi, & ecclesie Romane dominium duntaxat retinuit, quarum usum facti liceret habere ordini, & fratribus antedictis: talis autem domini carentia re in presenti ac spe in futurum omnimodo denudati, quoad paupertatem temporalem, quam alioquin (prae mendicantibus aliis in communi habentibus) sibi vendicant dicti fratres, pauperiorem non efficit non habentem. Quod autem a quoad res, quae usu consumuntur, non sint censendi usufructu fratres ipsi, ex sequentibus liquet satis: dicere siquidem, quod in talibus rebus usus juris vel facti separatus a proprietate rei seu dominio possit constitui, repugnat iuri, & obviat rationi, nec praedecessoris nostri praedicta fuisse videtur intentio, Romane ecclesie talium bonorum dominium reservare. Quis enim sane mentis credere poterit, quod intentio fuerit tantis patris, ut nisi ovi, seu casti, aut fructu panis, & aliorum usu consumptibilium, quae saepe fratribus ipsis ad consumendum & vestigio conferuntur, dominium Romane ecclesie, & usum fratrum retineret? profecto probabile non videtur, praesertim cum illorum bonorum duntaxat dominium praefatae ecclesie reservaverit, quorum simplex usus facti pertinere potest ad fratres dicti ordinis, quod nequaquam potest in rebus usu consumptibilibus reperiri, in quibus nec jus utendi, nec usus facti, separata a rei proprietate seu dominio possunt constitui vel haberi. Et quod de talibus rebus non intellexerit, evidenter ostendit, dum respondet legi, dicenti, non posse usufructum a dominio perpetuo separari, ne dominium domini, semper abscedente usu, in utile redderetur: quae quidem lex de rebus illis intelligitur, quarum penes unum usus rei, & penes alium dominium possit (licet inutile) remanere, quod nequaquam in rebus usu consumptibilibus potest esse, cum in illis per usum vel abutium usufructu substantia talis rei esse desinat, & per consequens proprietate etiam inutilis non subsistat. Cum enim usufructus prout est in re constitutus, qui servitus dicitur personalis, & pro quo reales competunt actiones, nihil sit aliud, quam jus utendi, nec usus, qui etiam personalis est servitus, sit aliud, quam jus tantum utendi rebus alienis salva rei substantia, id est jus percipiendi fructus, & utilitatem aliam in totum, vel pro parte suo nomine, qui possunt ex re, in qua usufructus seu usus constituitur provenire: propter quod proprietate reputatur inutilis, a qua perpetuo abscedit usufructus seu usus constitutus rebus, ex quibus ipsis stantibus usufructuario seu usufructu nulla possit utilitas provenire: patet quod ad hoc, quod talis usufructus, vel usus in re aliqua constitui valeat, requiritur, quod ex re illa possint fructus, vel utilitas (salva ipsius rei substantia) ad fructuarium vel usufructum pervenire. Quod si nulla

ad ipsos possit ex re ipsa utilitas (salva rei substantia) pervenire, quales res constat esse usu consumptibiles, nequaquam possit in rebus ipsis cuiquam usufructus vel usus constitui, vel a quoquam haberi. Adhuc nec jus utendi, quod nec est jus in re, nec servitus personalis, sed mere jus personale, pro quo reales actiones non competunt, in rebus talibus, vel rebus ipsis utendi potest constitui vel haberi, cum & jus tale exigat, quod ex re ipsa, quae ad utendum conceditur, tali modo ad usufructum pervenire possit utilitas aliqua, ac cum usu permanere usufructu, substantia salva rei, quod nequaquam potest (sicut ad sensum potest percipi) in rebus usu consumptibilibus reperiri. Rursus nec simplex usus, qui nec est servitus, nec pro illo competit jus utendi, in talibus rebus potest constitui vel haberi: cum enim uti re aliqua, nihil sit aliud proprie, quam fructus rei sive utilitatem aliam in solidum vel pro parte recipere, qui ex ea possunt (salva rei substantia) provenire; restat quod re illa uti quis nequeat, ex qua (ejus salva substantia) nulla sibi provenire potest utilitas, quales res usu consumptibiles esse constat. Ex quibus patet, quod nec usus, qui est servitus personalis, nec jus utendi quod non est servitus, sed mere jus personale, nec actus ipse utendi sine jure aliquo possunt in rebus usu consumptibilibus constitui vel haberi, cum quodlibet praemissorum exigat, quod ex re ipsa (salva rei substantia) possit habenti jus utendi, seu utenti ex re ipsa utilitas aliqua provenire, quod utique in rebus nequit usu consumptibilibus reperiri. Nec obviat praedictis, quod idem praedecessor noster in ordinatione praedicta etiam illorum, quae ad vitam sustentationem pertinent, sibi & Romane ecclesie dominium reservavit: hoc enim de rebus illis duntaxat debet intelligi, quae usu non sunt consumptibiles, sine quibus humana vita non est sustentabilis, quae utique non sunt paucae. Licet autem in rebus usu consumptibilibus, nec jus utendi, nec ipsum uti possit constitui vel haberi, ipsis tamen poterit jus abuti: Abuti autem (dum tractatur de rebus usu consumptibilibus) pro rei consumptione sumitur, quod ei opponitur, quod est uti. Vti quidem praesupponit, quod cum usu (salva rei substantia) maneat, sed abuti exigat, quod cum actu hujusmodi rei substantia consumatur: cum abuti nihil aliud, quam contra naturam usus uti in hac materia proprie possit dici. Licet autem quis re usibili absque jure utendi aliquo uti possit, ipsum tamen uti, etiam in re tali absque jure utendi, separato a dominio vel conjuncto, nec ab aliquo potest constitui, nec a quoquam haberi. Et quod talis usus constitui nequeat, ex hoc patet, quod dare vel constituere quod suum non est, nec ad se pertinet, nemo potest, licet interdum illud dare possit aliter, quam sit suum. Actus autem ipse utendi ad utentem pertinet, in quantum quis suorum actuum per liberum arbitrium & voluntatem dominus dicitur, cum per hoc illos non exercere valeat, vel etiam exercere: non autem actus ipse utendi ad eum pertinet, qui concedit alii, quod in re sua actum illum valeat exercere: quod utique nihil est aliud, quam quod actum suum ad rem concedentis ad actum suum utentis valeat applicare. Sicut qui equum suum alicui commodat, non actum equitandi concedit commodatario, sed quod actum illum in equo suo valeat exercere: quod non est utique actum utendi simplicem concedere sine jure, cum hoc concedere nihil sit aliud, quam concedere jus utendi: quod quidem jus utendi separatum a proprietate seu dominio in rebus, quae usu consumuntur, nequit constitui: ut patet manifestius ex praedictis. Praeterea quod simplex usus, id est, sine jure utendi a proprietate seu dominio separatus, etiam in re usibili haberi nequeat, sic probatur. Si enim possit haberi usus talis, aut ante actum ipsum, aut in ipso actu, aut post completum actum hujusmodi haberetur. Quod autem hoc nequeat fieri, ex hoc patet: quod

a Vide gloss. postquam in Clem. ex vi. §. praeside. ver. solutio. vi. dicitur dicendum.

non est, nequaquam haberi potest: patet autem quod actus ipse antequam exercetur, aut etiam dum exercetur, aut postquam perfectus est, in rerum natura non est, ex quo sequitur, quod haberi minime potest: licet enim & ante actum ipsum quis facultatem illam habeat exercendi, per hoc tamen actus ipse in rerum natura, nisi in potentia, non existit: cum autem actus est in fieri, nec adhuc quod ipse actus in rerum natura sit, potest dici, licet pro eo quod sit in fieri, dici possit: quod enim de actu, qui est in fieri, praterit, vel futurum est, jam non est in rerum natura, sed memoria vel apprehensione tantum est, quare nisi prout in memoria vel apprehensione tantum est, haberi nequaquam potest. Quod autem in presentia sit, momentaneum vel instantaneum est, quod utique magis intellectu quam sensu percipi potest: unde nec potest haberi pro tunc, nisi pro momento illo seu instanti, in quo cum sit, potest dici actum post actum completum: licet si ex facto ipso producta res aliqua fuerit, res ipsa aliqua facta haberi valeat, factum tamen ipsum, quod jam transit, nisi in memoria (prout supra dictum est) non habetur. Præterea si simplex usus absque iure utendi haberi possit ab aliquo, constat, quod non iustus esset actus utendi huiusmodi reputandus: cum ille usus fuerit, cui ius non competeat utendi: talis autem usus non iustus ad perfectionis statum nequaquam pertinet, nec perfectioni aliquid adjicit, sed sibi repugnare potius ac detrahente noscitur manifeste. Quod autem usum non iustum conditor canonis fratribus ipsis intellexerit reservare, nequaquam debet aliquis sapiens æstimare, imò quod de iusto intellexerit ex eo potest evidenter apparere, quod in eadem ordinatione curavit adijcere, quod illarum rerum duntaxat in se & ecclesiam Romanam recipiebant dominium, quarum usum facili liceret habere fratribus seu ordini antedictis, subjungens nihilominus, quod non rerum omnium usum habere debeant fratres Christi: quantum autem ad usum facti simplicem absque omni iure utendi attinet, nulla rerum quoad fratres differentia est censenda: sic enim vis de facto possunt prohibitis, ut permittis: quare præmissa rerum distinctio ad illum usum facti potius est referenda, pro quo ipsis competi fratribus ius utendi: quarundam enim rerum usus fratribus ipsis prohibitus noscitur, & quarundam permittis: ex quo sequitur, quod usus facti, de quo ordinatio loquitur, de tali intelligi debeat, qui iustus sit, id est pro quo competeat ius utendi, & hoc conditor ipse canonis exprimit evidenter, cum in eadem ordinatione adiecerit, quod moderatus usus in expressis prius rebus ipsis fratribus est concessus. Præterea si in rebus consumptibilibus possit usus constitui vel haberi, nequaquam simplex, nec à rei substantia, proprietate, seu dominio separatus usus huiusmodi potest dici, cum per talem usum, id est utendi actum, & in ipso actu, & cum ipso actu res consumatur huiusmodi, ac in ipsius rei exercetur substantia, nec sine ipsius consumptione esse valeat usus talis: ex quo patet, quod usus talis nec simplex nec separatus à dominio potest dici. Rursus si necdum fratribus ipsis ordinatio prædicta non profuit, sed etiam occasionaliter honori sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ non leviter detrahit & detraxit. Nunquid non præfatæ ecclesiæ derogatur honori, si ipsam oporteat nunc in foro ecclesiastico, nunc in seculari, interdum quoque coram pedaneis iudicibus, & plerumque pro rebus parvis & viliibus continuè litigare? Hoc autem notum est fieri, cum occasione retentionis dicti domini omnes causæ occurrentes agendo vel defendendo pro bonis huius-

modi nomine Romanæ ecclesiæ virtute cuiusdam privilegii à se. re. Martino Papa quarto prædecessore nostro concessi, super hoc agitentur, & (quod gravius est censendum) procuratores causarum huiusmodi multos vexare dicuntur indebitè, licet potestas antea procuratoribus talibus pro privilegio antedictum, quoad administrationem bonorum præmissorum dudum servata non fuerit, nec servetur, quæ omnia in notam & injuriam sanctæ Romanæ ecclesiæ non est dubium redundare. Adhuc ordinatio antedicta ecclesiarum prælati & rectoribus gravis existere nimium & molesta monstratur. Nunquid non grave præmissa potest existere, quod ipsos oporteat se opponere sanctæ Romanæ ecclesiæ, quæ ipsorum caput noscitur & magistra, ac cum ea agendo vel defendendo litigare assidue, vel cedere juri suo? hoc tamen oportet illos facere, cum in multis dicti fratres prædictis existere dicuntur injurii, sicut multorum prælatorum & rectorum diversarum Provinciarum adhuc in curia existentium habet insinuationem, qui quidem fratres facti sui procuratores nituntur defendere antedictos. Nos itaque, qui veritatem tenemus colere, velut ille, qui illius, qui veritas noscitur, licet immeriti, vicem tenemus in terris, illa volentes in sancta Dei ecclesia, quæ non verbis obtinet tantum, sed quæ re potius obtinet: præmissis in scrutinio rectè considerationis adductis, ac deliberatione cum fratribus nostris & multis aliis præbiteria diligenti, dignum arbitrantur & congruum præfatos dicti ordinis non verbis tantum, non similitudinis actibus, sed operibus clarè veritate suffultis perfectionis status, ac aliorum pauperum sibi prærogantibus, præ aliis mendicantibus vendicare, ac nihilominus honori sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ cuius obsequium posset gloria, si tam perversa simulationi, quæ profecti & ipsis simulantibus officii, & aliis scandalis materia subministrat, dissimulando illi occurrere, coarctantes ac insuper volentes indemnitati prælatorum & rectorum salubriter super hoc providere, nolentes in partem sub prætextu seu pallio talis domini temporum verbalis, nudi ac ænigmatici tanta boni, quanta illi fratres faciunt, infici, ac fomentum tantis malis, quanta procedunt ex simulatione huiusmodi, ministrare. De fratrum nostrorum consilio hoc edicto in partem valituro sancimus, quod in bonis, quæ in partem conferentur vel offerentur, aut aliis personis debet obtinere continget fratribus seu ordini prædictis (exceptis ecclesiis, oratoriis, officiis & hospitalibus, ac vasis, liberis & vestimentis divinis officii dedicatis vel dedicandis, quæ ad ipsos pertinent in futurum, ad quæ se non extendunt sicut inconvenerunt, ad illa supra dicta: propter quod constitutionem istam ad illa extendi nolumus) nullum seu domini sibi obsequium occasione ordinationis prædictæ seu cuiusvis alterius à quocunque prædecessorum nostrorum super hoc specialiter aditæ Romanæ ecclesiæ acquiratur, sed quoad hoc habeantur prioris ordinationes huiusmodi pro non factis. Per hoc autem in his, quæ abque dictis ordinationibus in bonis prædictis ad dictam ecclesiam provenire vel pertinere quomodolibet poterant vel debebant, nullum eidem parari præiudicium volumus, sed illa sibi expressis intacta & inviolata servamus, Et quia præfatam Martini Papæ prædecessoris nostri privilegium, dudum servatum quoad administrationem bonorum præmissorum non existit, nec servatur, ac ipsorum procuratorum officium, qui nominantur à ministris & custodibus dicti ordinis, ecclesiæ Romanæ injuriosum, ac multis aliis molestum noscitur, & etiam onerosum: districtius inhibemus, ne deinceps pro accipiendis, petendis, extorquendis, defendendis seu administrandis bonis, quæ in posterum fratribus vel ordini prædictis offerri vel conferri, seu aliis obvenire, contingat.

^a Vide Bart. lib. 2. minori c. 8. dist. dicentem constitutionem Martinum non profuit correptam. adde Baldum relatum per Pet. de Anchar. Clem. Exvi.

continget, quisquam nominetur à quoquam seu constituitur amodo nomine sanctæ Romanæ ecclesiæ procurator: nec occasione cuiusvis privilegii, quicunque administrationem quorumcumque bonorum, quæ obveniunt fratribus ipsius, vel ordini contingit in posterum in iudicio vel extra, agendo vel defendendo, supplicando, vel alias quomodolibet assumere vel exercere dicte ecclesiæ nomine audeat, nisi de sedis Apostolicæ licentia speciali: decernentes irritum & inane, si secus à quoquam in posterum contigerit attentari: Non obstantibus quibuscumque privilegiis, à Martino Papa prædicto, vel aliis prædecessoribus nostris ipsi fratribus vel ordini, sub quacunque forma vel expressione verborum concessis. Per hoc autem dicti ordinis regulæ in aliquo non intendimus derogare, nec privilegiis fratribus ipsi seu eorum ordini ab Apostolica sede concessis (nisi dumtaxat quoad præmissa & ista tangentia) præiudicium aliquod generare. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ sanctionis, inhibitionis, constitutionis & intentionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, &c. Datum Avinioni 6. Idus Decemb. pontificatus nostri, Anno 7.

CAP. IV.

Opinio, qua asserit Christum, & eius discipulos nihil habuisse, & sic huiusmodi habuerunt nullum jus esse fuisse, erronea est & hæretica. Recensitas vagans est valde notabilis & glossa habet profundas, qua sunt ex sacra scriptura fontibus hausta. Si diligenter extra vagantem, præcedentem & sequentem inspexerit, locum huic aptum suffragium, mea opinione dixerit.

Cum a inter nonnullos viros scholasticos sæpe contingat in dubium vocari, utrum pertinaciter asserant Redemptorem nostrum, ac Dominum Iesum Christum, ejusque Apostolos in speciali non habuisse aliqua, nec in communi, etiam hæreticum, sit censendum, diversa & adversa etiam sententibus circa illud. Nos huic confectioni finem imponere cupientes, assertionem hujusmodi pertinacem, cum scripturæ sacræ, quæ in plerisque locis ipsos nonnulla habuisse asserit, contradicat expressè, ipsamque scripturam sacram, per quam utique fidei orthodoxæ probantur articuli, quoad præmissa fermentam aperte supponat continere mendacii, ac per consequens quantum in ea est ejus in rotum fidem evacuant, fidem catholicam reddat, ejus probationem adimens, dubiam & incertam, deinceps erroneam fore censendam & hæreticam, de fratrum nostrorum consilio hoc perpetuo declaramus edicto. Rursus in posterum pertinaciter asserere, quod Redemptori nostro prædicto, ejusque Apostolis, quæ ipsos habuisse scripturæ sacræ testatur, nequaquam jus ipsi utendi competierit, nec illa vendendi seu donandi jus habuerint, aut ex ipsis alia acquirendi, quæ tamen ipsos de præmissis fecisse scriptura sacra testatur, seu ipsos potuisse facere supponit expressè: cum talis assertio ipsorum usum & gesta evidenter includat in præmissis non iusta, quod utique de usu, gestis, seu factis Redemptoris nostri Dei filii sentire nefas est, sacræ scripturæ contrarium, & doctrinæ catholice inimicum; assertionem ipsam pertinacem de fratrum nostrorum consilio deinceps erroneam fore censendam merito ac hæreticam declaramus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum declarationum infringere, vel ausu ei temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Avinioni 2. Idus Novemb. Anno 7.

CAP. V.

Reprobatur opinio illorum de traditionem, qui presumunt

a Vide B. Anton. p. 4. tit. 12. c. 4. & Thurectem. in summa de Eccl. l. 2. c. 152. ad 10. argum.

impugnare constitutiones Ioan. 22. Ad conditorem canonum. Et cum inter nonnullos: supra immediate præcedentes. Et præmissis responsionibus ad omnes eorum objectiones, tandem declarantur tanquam hæretici, & Romana ecclesiæ rebelles, ab omnibus evitandi, si deinceps scienter verbo vel scripto aliquid defendere vel approbare contra illas presumpserint. Hic habetur sub parte secunda & tertia, de clavium materia, prolata & utilia disputatio.

Quia quorundam mentes sic pater mendacii dicitur excoçasse, quod nostris constitutionibus, quarum una incipit: Ad conditorem canonum: alia vero, Cum inter nonnullos. utique tam cum fratribus nostris sanctæ Romanæ ecclesiæ Cardinalibus, quam cum multis Archiepiscopis & Episcopis, aliisque ecclesiarum Prælati, necnon & compluribus sacræ Theologiæ magistris, ac utriusque juris Professoribus deliberatione præhabita diligenti digestis, ac de præmissorum fratrum nostrorum consilio promulgatis: non absque multa temeritate pleffibili, nisi sunt detrahere, & nituntur veritatem quam continent, per falsas insinuas obfuscare. Nos tam perniciosos ausibus, ne eorum doctrina pestifera simplicium animos labefacere, ac in sui erroris devium deducere valeat, de eorumdem fratrum consilio decernimus super hoc salubriter (ut sequitur) providere. Ad impugnandas autem constitutiones prædictas superscripta ratione, tam verbo, quam scripto usi sunt publicè, sicut fertur: illud, inquit, quod per clavem scientiæ, in fide ac moribus semel definitum Romani Pontifices, ad eum immutabile perseverat, quod illud successori revocare non licet in dubium, nec contrarium asserere: licet deus, quæ per clavem potestatis ordinaverint, asserant seculis esse: in confirmatione autem regulæ ordinis fratrum minorum, Honorii tertii, Gregorii noni, Innocentii quarti, Alexandri quarti, Nicolai quarti prædecessorum nostrorum summorum Pontificum hæc verba asserunt contineri: Hæc est regula Evangelicæ Christi, & Apostolorum imitatrix, quæ nihil in hoc mundo habet proprium vel commune, sed in rebus, quibus utuntur, habent simplicem usum facti: his addere præsumentes, præfatos summos Pontifices, & multa concilia generalia per clavem scientiæ definitum paupertatem Christi & Apostolorum consensisse perfectè in expropriatione cuiuslibet temporalis domini civilis & mundani, & sustentationem eorum in solo & nudo usu facti etiam constituisse: ex quibus nituntur concludere, non licuisse, nec licere ipsorum successoribus contra præmissa aliquid immutare. Ideoque cum constitutio nostra in ratione prædicta, contra definitiones prædictorum prædecessorum nostrorum (sicut asserunt) definitum, Christum & Apostolos in iis qui habuerunt habuisse non tantum simplicem usum facti, sed jus faciendi de ipsis, eosque ipsos fecisse scripturæ sacræ testatur: pertinacem assertionem dicentium ipsos jus hujusmodi minime habuisse, cum actus illorum fuisse concludant non iustus, quod de Christo nefas est dicere, hæreticam declarando: concludere fatagunt, licet falsò, nobis non licuisse declarare vel statuere supra dicta. Item quia constitutio, Ad conditorem canonum: contra definitiones prædictas fratres minores asserit non posse habere in re aliqua simplicem usum facti, nituntur similiter concludere contra ipsam. Quod autem quod in ratione prædicta præmittitur, videlicet, quod illa, quæ per clavem scientiæ in fide ac moribus à summis pontificibus semel sunt definita, eorum successoribus revocare non licet in dubium, nec contrarium asserere, licet secus sit (sicut dicunt) in iis quæ per clavem potestatis per summos Pontifices ordinantur, prorsus sit contrarium veritati, patet ex sequentibus evidenter: primò quidem secundum illos, qui tenere clavem

spiritualem nequaquam esse scientiam, sed ligandi atque solvendi potestatem, pater asserores prædictos, ponendo esse scientiam, errasse: pro quibus facit clavis definitio, quæ à doctoribus datur: Clavis est specialis potestas ligandi atque solvendi, quæ iudex ecclesiasticus dignos recipere, & indignos excludere debet à regno. Item quia claves, de quibus agimus in collatione sacerdotalis ordinis, conferuntur: constat autem, quod ordinato in sacerdotem scientia communiter non confertur: quare secundum illos videtur, quod scientia non est clavis, sed potentia tantum ligandi atque solvendi debeat dici clavis. Adhuc secundum illos, qui ponunt unam clavem spiritalem esse scientiam, & secundum illos, qui auctoritatem discernendi inter lepram & lepram esse asserunt clavem, & aliam potestatem ligandi atque solvendi, noscuntur evidenter errasse. Supponunt enim per claves huiusmodi circa ea, quæ fidei sunt, & alia, posse per constitutionem aliquam definiti: claves autem; quæ in sacerdotali conferuntur ordine, ad alia minime se extendunt: aliis sequeretur quod circa permissa possent constitutiones sacerdotes simplices facere, quod falsum esse videtur. Si autem intendant claves istas extendere ad generalem potestatem attributam beato Petro, suisque successoribus in persona eiusdem in commissione officii pastoralis, per quam utique videtur evidenter ipsis omnia concessisse, sine quibus pastoris universalis convenienter cura nequit, seu officium expediri: adhuc claret ipsos etiam errasse: dicunt enim alium affectum habere illas, quæ per clavem scientiæ, & aliam illa, quæ per clavem potentia statuuntur, supponentes alia per clavem scientiæ, & alia per clavem potentia statui, seu etiam definiti, quod evidenter est falsum: per clavem enim scientiæ, sive per auctoritatem discernendi, seu cognoscendi inter lepram & lepram (si ipsam dixerimus esse clavem) nil aliud per ipsam illi, cui datur, tribuitur, nisi auctoritas cognoscendi. Et autem, cui datur auctoritas de re aliqua cognoscendi, de illa definiendi non intelligitur esse data. Quare restat, quod ad convenienter statuendum, seu aliquod definiendum, utraque clavis, scilicet cognoscendi & definiendi necessario requiratur: vel quod soli clavis potentia statuere competat, & etiam definire: sed sicut lumen materiale clavium in usum clavis materialis dirigit, & quasi quantum ad hoc obtineat scientia vicem lucis. Et hoc salvator noster in promissione clavium facta beato Petro sensisse videtur expressè, cum post illam immediatè subiunxerit: Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in caelis: & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in caelis, nulla de scientia habita mentione. Quod autem subsequenter proponitur in ratione prædicta: videlicet, quod in confirmatione & declaratione regulæ fratrum minorum, nonnullorum prædecessorum nostrorum, videlicet Honorii tertii, Gregorii noni, Innocentii quarti, Alexandri quarti, Nicolai quarti, verba huiusmodi continentur. Hæc est regula Evangelicæ, &c. supra posita, usque ubi in nudo usu facti etiam constituisse patet, prorsus obviat veritati. Honorius quidem præfatam regulam absque declaratione aliqua confirmavit, in cuius confirmatione de verbis prædictis mentio aliqua non habetur, ut liquere potest cuilibet confirmationem huiusmodi intuenti, nisi quatenus de vita Evangelicæ habetur mentio in ipsa regula confirmata: ibi, cum dicit: Hæc est regula fratrum minorum, videlicet domini nostri Iesu Christi sanctum Evangelium observare, vivendo in obedientia, sine proprio, & in castitate. Ex quibus verbis concludi non potest, quod per ipsum prædecessorem nostrum ea, quæ ipsi in verbis prædictis asserunt, fuerint definita: imò potest concludi potius, quod vita Evangelicæ, quam Christus & Apostoli tenuerunt, habere in communi aliqua non

excludat, quum sine proprio vivere non cogit, quod sic viventes nihil habeant in communi. In declarationibus quoque Gregorii, Innocentii & Alexandri prædictorum, qui eandem regulam absque confirmatione alia declarant, similiter nulla potius sit mentio de prædictis: imò per eas evidenter offenditur eorum, quæ habere licet ipsis fratribus, usum juris ad ipsam ordinem pertinere. Gregorius quidem in sua declaratione, quantum ad hoc, interseruit, quæ sequuntur: Dicimus, quod nec in speciali, nec in communi debent habere proprietatem: sed utensilium, librorum, & eorum mobilium, quas licet habere, ordo usum habeat, & fratres, secundum quod generalis minister & provinciales ordinandum duxerint, his utantur. Innocentius autem & Alexander præfati in suis declarationibus sic dixerunt: Dicimus insuper, quod cum in ipsa regula contineatur expressè, quod fratres nihil sibi proprium, neque domum, neque locum, neque aliquam rem, quod nec in communi, nec in speciali debent proprietatem habere: sed locorum, & domorum, utensilium, & librorum, & eorum, quæ licet habere, ordo usum habeat, & fratres, secundum quod generalis minister & provinciales ministri ordinandum duxerint, his utantur. Cum enim dicitur in declarationibus prædictis, quod ordo usum rerum habeat permissum, ad usum juris necesse est hoc referri: facti quidem, quæ singulorum sunt, personam veram exigunt, & requirunt: ordo autem vera persona non est, sed representata & imaginaria potius est censenda: quare, quæ sunt facti sibi ferè convenire nequeunt, licet eis possint congruere quæ sunt juris. Adhuc licet declaratio Nicolai quarti prædicti contineat, quæ sequuntur. Hæc illi sanctæ regulæ professoribus, qui Evangelio instituitur eloquio, vice Christi roborantur exemplo, militantiumque militantis ecclesiæ Apostolorum episcopi sanctorumque actibus firmantur. Et post in eadem declaratione subiunxit dicens, quod abdicatio proprietatis omnium rerum, tam in speciali, quam in communi propter Deum meritoria est & sancta, quam et Christus viam perfectionis ostendens, verbo docuit, & exemplo firmavit: quamque primi fundatores militantis ecclesiæ, prout ipso fonte hauserant, in ipsa perfectè vivere, per doctrinam ac vitam ipsorum aliter direxerunt. Ex verbis tamen prædictis nequaquam potest colligi, quod præfati prædecessores nostri Nicolai intentio fuerit, dicere, quod dicta regula, quod omnia, quæ continentur in ea, Evangelio continetur eloquio, ac vice Christi roboraretur exemplo, nec Apostolorum vita & actibus sit firmata. Quia enim multa contineri in dicta regula, quæ nec Christus verbo docuit, nec exemplo firmavit: utque, quod præcepit conditor regulæ fratribus universis, ut nullo modo denarium vel pecuniam recipiant per se, vel per interpositam personam, nec non & de multis aliis contentis in dicta regula: quæ utique nec Christus, nec Apostoli verbo docuerunt, nec firmaverunt exemplo. Nec obstat, quod Christus portare pecuniam Apostolis & discipulis, dum ipsos ad prædicandum mitteret, interdixit: quod tamen antequam eos mitteret, ipsis fuisse legitimum interdictionem. Quodque post reditum pecuniam portaverunt, in plerisque locis evangelicæ veritas, & Apostolica dicta testantur. Præterea Augustinus dicit expressè, quod illud non fuit præceptum, sed potestas recipiendi necessaria ab eis, quibus prædicabant Evangelium, quam servare Apostolus præcepit, vel etiam non servare. Sed hoc Romanus Pontifex prædecessor noster Nicolaus, quoad principalia tria vota, scilicet in obedientia vivere, & sine proprio, & in castitate, ac alia, si qua Evangelio reperiantur expressè, in dicta regula videtur intellexisse dicere in declaratione prædicta: quod utique declarationibus nostris in

nullo obvia supradictis : adhuc non apparet ipsum dixisse sustentationem Christi, & Apostolorum eius in solo & nudo simplici consistere usum facti : cum, quoad Christum & Apostolos, nullam praefatus praedecessor noster Nicolaus in sua declaratione fecerit mentionem : imò sensisse fatetur expressè, quòd jus aliud à proprietate habuisse poterunt : cum de sola abdicatione proprietatis, non juris alterius, in praefata declaratione, quantum ad ipsos attinet, mentio haberetur. Adhuc idem Nicolaus praedecessor noster videtur sensisse, quòd Christus & Apostoli etiam quoad proprietatem habuerunt aliquid in communi, cum enim in sua declaratione praedicta verba de abdicatione proprietatis dixisset, respondens objectioni tacite, qua sibi de loculis, quos Christus habuisse in Evangelio legitur, poterat fieri, statim quae sequuntur, subiunxit : nec his quicquam putet obfistere, quòd interdum dicitur Christum loculos habuisse : nam sic ipse Christus, quos perfecta sunt opera in suis actibus, viam perfectionis exercuit, quòd interdum infirmorum imperfectionem condescendens & viam perfectionis extolleret, & imperfectorum infirmas semitas non damnaret : sic & infirmorum personam Christum asserit in loculis suscepisse. Alias impertinens de loculis fuisse obiectum, nisi intellexisset Christum etiam quoad proprietatem loculos habuisse : Praeterea si diceretur Christum in loculis habuisse tantummodo simplicem usum facti, frustra diceretur, quòd in personam infirmorum ipsos Christus habuit loculos : cum secundum eum perfectis etiam conveniat habere simplicem usum facti. Et si quarta, propter quos infirmos istos loculos habuerit : Augustinus, cuius dictum inferum est in decretis, responderet dicens : Habeat dominus loculos à fidelibus oblati conservari, & suorum necessitatibus, & aliis indigentibus tribuebat : unde constat ipsum de suis discipulis hoc sensisse. Nec hoc sicut in communi & quoad proprietatem aliqua habere derogat, juxta dictum Greg. IX. praedicti altissimi paupertati, qui in quadam sua decretali dicit expressè, fratres praedicatorum & minores in altissima paupertate Christo pauperi famulari : & tamen constat ipsos praedictos habere in communi etiam quoad proprietatem aliquam, quòd eorum regula & statuti non repugnat. Hoc etiam Alexander praedecessor noster praefatus in commendatione libelli, contra statum praedicatorum & minorum editi videtur sensisse, in qua aliquando de dictis fratribus, quae sequuntur subiunxit, cum insuper respondet, quòd iidem fratres omnia propter Deum dereliquerint, exilia vitae subsidia mendicantes, Christumque imitentur pauperem, perfectionem Evangelicam amplectantur : propter quòd evidenter apparet eos non solum in statu salvandorum existere, sed etiam perfectorum, & per suam religionis observantiam, quae quidem ipsius perfectionis Evangelicae tenet formam, in aeterna retributionis premio praecellentem gloriam promereri : ubi quidem expressè dicit, praedictos Christum pauperem imitari, ipsosque perfectionem Evangelicam amplectari, & in statu existere perfectorum, quòdque ipsorum religionis observantiam perfectionis Evangelicae tenet formam, & tamen constat ipsos habere posse etiam quoad proprietatem aliquam juxta eorum regulam in communi. Nos obstat, quòd dicit Innoc. alias Celestinus V. praedecessorem nostrum dixisse, in paupertatem esse habere pauca propria, quae ad altiorem, quae nulla habet propria, tamen habent in communi : altissimam, quae nihil habet in hoc mundo, nec in proprio, nec in communi, dicitur quidem quòd hoc dixerit, non ut Papa, sed ut frater Petrus de Tarantasia, in quadam postilla sua, quare dicta praemissorum summorum Pontificum sunt ei merito praeferenda : Dicunt etiam quòd Apostolus de tali altissima loquitur paupertate, dicens :

Et altissima paupertas eorum abundavit in divitiis simplicitatis eorum, quòd evidenter est falsum : quia ibi loquitur de paupertate Macedonum, qui etiam in speciali bona temporalia obtinebant : de quibus Apostolus asserit, quòd supra vires suas miserant elemosinas sanctis. Quòd autem dicitur in declaratione Nicolai praedecessoris nostri contineri, quòd fratres minores in rebus, quae eis obveniunt, habent tantum simplicem usum facti : dicitur quòd si ipse intellexerit simplicem usum facti denudatum omni jure, ita quòd fratres ipsi seu ordo nullum jus habeant utendi, hoc est expressè contra declarationem Greg. Innoc. Alex. summorum Pontif. praedictorum, quibus expressè quòd talium bonorum ordo usum habeat, continetur, quòd de usu juris est intelligendum necessarium, ut superius est probatum. Adhuc dicitur quòd est cum hoc impossibile, scilicet usum facti simplicem absque jure aliquo (quòd nihil aliud, quam ipsum uti proprie potest dici) posse in re aliqua etiam usu non consumptibili ab aliquo obtineri, prout in decre. ad conditorum canonum, est probatum : & Aug. in lib. XI. de actu, tenet expressè. Praeterea si simpliciter usus denudatus ab omni jure haberi posset ab aliquo, constaret quòd actus utendi hujusmodi esset reputandus non justus, cum ille usus fuerit cui jus non competeat utendi : usus autem non justus ad perfectionis statum nequaquam pertinet, nec perfectioni aliquid adjicit, sed sibi repugnare potius noscitur manifestè. Quòd autem usum talem non justum conditor canonis fratribus ipsis intellexerit reservare, probabile non videtur : imò quòd de justo intellexerit, ex eo potest evidenter apparere, quòd in eadem ordinatione adjicit, quòd illarum rerum duntaxat in se & etiam Rom. eccl. recipiebatur dominium, quarum usum facti liceret habere fratribus seu ordini antedictis subjungens quòd non rerum omnium usum habere debeant fratres ipsi. Quantum autem ad usum facti simplicem absque omni jure utendi attinet, nulla rerum potest esse ceteri differentia quoad fratres : sic enim uti de facto possunt prohibitis, ut permissis. Ex quo sequitur quòd usus facti, de quo ordinatio loquitur, de tali intelligi debeat, qui justus sit, & pro quo competeat jus utendi, & ipse videtur conditor canonis ex eo etiam sensisse, quòd in eadem ordinatione subiunxit, quòd moderatus usus in expensis prius rebus ipsis fratribus est concessus. Rursus impugnatores constitutionum hujusmodi asserere publice perhibemus, quòd libellum & dicta magistrorum asserentium dictam paupertatem & vitam dictorum fratrum non esse Evangelicam & Apostolicam, summi Pontifices damnaverunt, districte per Apostolicas literas inhibentes, ne quisquam praemissa vel aliquod praemissorum contumaciter asserere seu quomodolibet praesumeret defendere, statuentes, quòd praesumens contrarium tanquam contumax, eccles. Rom. rebellis, ac ut haereticus haberetur. Ad quòd dicitur asserentem hujusmodi falsam esse non enim continetur in sententia supradicta, quòd contra faciens, ut haereticus haberetur, quae quidem quoad hoc continet, quae sequuntur : Nos enim nihilominus auctoritate praesentium districtius inhibemus, ne quisquam praemissa, vel aliquod praemissorum pertinaciter asserere, vel quomodolibet defendere praesumat : quicumque vero hoc praesumpserit, tanquam contumax, & ecclesiae Roman. rebellis ab omnibus fidelibus habeatur : non sicut adjectum quòd ut haereticus & haberetur, ut patet in serie sententiae condemnationis praedictae. Rursus asseruisse dicuntur publice hujusmodi asserentes,

a. Al. ita : & Augustinus de doctrina Christiana tenet, &c.
 b. Nota text. bene. & qui dicitur haereticus, vide gl. Clem. 1. de usu, haereticus 2. q. 3. & Joannes Turres. lib. 4. par. 2. Font.

eorundem fratrum consilio inhihemus, ne quisquam contra definita, ordinata seu facta per ipsam verbo vel scripto scienter approbet aliquid, vel defendat. Si quis verò contra præsumperit, tanquam contumax, & re-

bellis Roman. Eccles. ab omnibus habeatur. Nulli ergo, &c. Data Avinion. IV. Idus Novembris Pontificatus nostri Anno nono.

Constitutum viginti Joanni vigesimo secundi finit.

EXTRAVAGANTES COMMUNES, A' DIVERSIS ROMA- NIS PONTIFICIBUS POST SEXTUM EDITÆ, CUM SUIS (UT VO- CANT) SUMMULIS.

DE CONSUECUDINE.

TITULUS I.

CAP. VNIC.

*Consuetudo impediens ne legati sedis Apostolica recipiantur, non valet: & illa non obstante legati ipsi sunt ab omnibus recipiendi, & eos impediens ipso facto excommunicationem incurrunt, & eorum terra ecclesiastico sub-
jiciuntur interdicto.*

Ioannes XXII.

Per gentes & regna Romanus Pontifex à Domino constitutus, cum personaliter singulas regiones circuire non possit, nec circa gregem sibi creditam curam pastoralis sollicitudinis exercere: necesse habet interdum ex debito im-

posita servitutis suos ad diversas mundi partes (prout necessitates emergerint) destinare legatos, qui vices ipsius supplendo, errata coarigant, aspera in plana convertant, & commissis sibi populis salutis incrementa ministrent. Veruntamen aliqui huiusmodi officium & potestatem ipsius Roman. Pontificis, quam non ab homine, sed à Deo recepit, sub suo arbitrio redigere molientes, legatos ipsos nisi ab eis petiti fuerint, vel de beneplacito eorum transmissi, sibi terras subiectas (dicentes hoc eis de consuetudine competere) ingredi non permittunt. Nos huiusmodi consuetudinem, non tam irrationabilem, quam nonnunquam animarum salutem contrariam, detrahentemque Apostolicæ potestati, auctoritate Apost. penitus reprobantes, legatos ipsos ab omnibus, cuiuscunque præminentie, conditionis, aut status fuerint, debere admitti decernimus: nec eos prætextu cuiuscunque consuetudinis impediri posse à quoquam Christiano nomine gloriantem, quominus regna, provincias & terras quaslibet, ad quæ ipsos destinari contigerit, ingrediantur liberè, ac commissæ sibi legationis officium exerceant in eisdem. Qui verò de cetero super prædictis dictos legatos, aut etiam nuncios, quos ad quasunque partes pro causis quibuslibet sedes ipsa transmiserit, præsumperit impedire, ipso facto sententiam excommunicationis incurrant. Regna, terras & loca quaslibet subiecta eisdem tandem sint eo ipso ecclesiastico suppo-

sita interdicto, quamdiu in huiusmodi commacis dis-
xerint persistendum. Non obstantibus quibuslibet indulgentiis, aut privilegiis imperatoribus ac Regibus, seu quibuscunque aliis sub quibuscunque modis, tenoribus & formis à sede ipsa concessis, quæ contra præmissa nullis volumus suffragari.

DE POSTVLATIONE PRÆLA- TORUM.

TITVLVS II.

CAP. VNIC.

Minor: XXVII. anni seculari, & mendicantes religiosi, ad certas ecclesias prohibentur postulare: & puniuntur tam postulantibus, quam postulati.

Ioannes XXII.

Dispendiis & periculis variis, quæ ex subscriptis postulationibus possent ecclesiis evenire, & vacationum diuturnitatibus, quæ consueverunt nonnunquam ex postulationibus irrationabilibus provenire, ac dispendiis, quæ inde frequenter ecclesiæ incurrunt, ad futuram rei memoriam oblitescere cupientes: illum, qui vigesimum septimum non attingerit annum, ad cathedralium, necnon professorem cuiusvis mendicantium ordinis ad inferiores cathedralibus ecclesiis, ad monasteria extra suos ordines postulari edito perpetuo prohibemus. Quod si secus postulatum fuerit & attentatum, irritum ac nullius penitus sit momenti. Et qui scienter processerint ad eandem, ea vice postulandi